

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredno nedelje in praznike. — Inzerati: do 30 petič 2 D, do 100 vrst 42 D 50 p, večji inzerati petič vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklic beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inzeratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 360 D

Upravištevno: Kraljeva ulica št. 5, prilika. — Telefon št. 304.

Uredništvo: Kraljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Poština plačana v gotovini.

Usodne pogreške v naši politiki.

Vsa naša politika se že nekaj let sem vrtila okrog osebe Stjepana Radića. Stjepan Radić je bil pred vojno in še ob prevratu javnosti malo znan voditelj male hrvatske seljačke stranke. Ako bi ga bili vodilni državni v naši državi poznali in znali računati z njegovimi slabostmi, bi ga brez težave lahko pridobili na svojo stran. Navajamo zgled, kako so znali slovenski klerikalci pridobiti zase tega hrvatskega demagoga. Bil jim je neprijeten zato, ker je v hrvatskih masah, med katerimi so si tudi klerikalci hoteli pridobiti tla, razširjal protiklerikalne ideje. Ker je bil v denarnih stiskah radi svoje tiskarne, so mu ponudili posojilo — bila je to bagatela, če se ne motimo 10.000 kron — in Radić je postal preko noči zagovornik klerikalcev, se jel na svojih shodih križati, jel klicati ob vsakem zborovanju na pomoč Jezusa, Marijo in Jožefa ter nastopil celo za stafažo na katoliškem shodu.

Vodilni naši politiki pa so po prevratu napravili napako, da so tega, takrat docela neznanega in maloprijetnega demagoga vtaknili v ječo. Mesto da bi napravili z njim, ako je bil kriv, kratek proces ter ga postavili pred sodišče, so ga držali mesece in mesece v zaporu ter mu tako pomagali do slave narodnega mučenika. Še usodnejša napaka je bila, da ga je potem pokojni Radić z eno potezo peresa pustil iz zapora in mu dal neograničeno svobodo, da je lahko uganjal svoje demagoštvo. Tako mu je uspelo, da je zavlzel prvo mesto v hrvatski politiki in postal sčasoma priznani vodja vsega hrvatskega ljudstva. Vkljub temu pa sta lani jela nevarno padati njegov ugled in njegova moč med ljudstvom, ker so mase jele uvidevati, da se njegove demagoške obljube ne dajo uresničiti. Da ne izgubi vsega vpliva na ljudske množice, je odšel Radić v London, da s svojo akcijo v inozemstvu, zlasti na Angleškem izboljša svojo pozicijo na Hrvatskem, ki se je jela nevarno slabšati. S svojimi načrti, da z angleško pomočjo dvigne svoje šanse, je doživel popoln fiasko. V Angliji so mu pokazali vrata in moral se je preseliti na Dunaj.

Tu si je hotel pomagati s kongresom narodnih manjšin, ki bi naj bil v prvi vrsti naperjen proti Jugoslaviji. Tudi ta njegov načrt se je izjalovil in celo avstrijska vlada mu je namignila, da ga ne smatra za dobrodošlega gosta in da bo tudi ona ob koncu koncev prisiljena, da ga postavi pod kap.

Radić je bil v sto stiskah. Domov ni mogel in smel, inozemstvo pa je pred njim zapiralo vrata. Hotel je v Italijo, a Mussolini je baš takrat sklenil prijateljski sporazum z Jugoslavijo in ni ničesar hotel vedeti o stikih s hrvatskim kmetijskim tribunom. Edino zatočišče in pribežališče mu je ostala še boljševiška Moskva. Tja se je napotil, da najde streho, ki mu je edina še ostala na razpolago v Evropi. Šel je v Kremelj kot romar, da se pokloni Rikovu, Čičerinu in Trockemu. Sprejeli so ga z odprtimi rokami, toda pod pogojem, da vstopi z vso svojo stranko v boljševiško kmetijsko internacionalo. Radić je to storil, ker ni imel nobenega drugega izhoda, zavedal pa se je, da je lahko ta korak zanj in njegovo stranko katastrofalen.

V resnici je njegov odhod v Moskvu povzročil splošno konsternacijo med njegovimi somišljeniki v Hrvatski, ko pa so boljševiki službeno razglasili, da je Radić kot voditelj svoje stranke vstopil v komunistično kmetijsko internacionalo, je to celo na najvernejše njegove pristase učinkovalo kot strela z jasne neba, ker so se vsi zavedali, da lahko ta korak za Radića in njegovo stranko pomeni začetek propadanja in neizogibnega konca.

V resnici so bile takrat na Hrvatskem že vidno in seljački stranki sami konture protiradićevskega pokreta, ki bi gotovo stalno pridobival na tleh, ako bi se ne bila baš takrat storila najusodnejša pogreška v naši državni politiki.

Radić je s svojim odhodom v Moskvu in s svojim vstopom v komunistično kmetijsko internacionalo, tega se je

Težkoče Timotijevićeve misije.

Pooblastilo Davidovičevega kluba za pogajanja. — Klerikalne in muslimanske intrige. — Kriza bo rešena pred koncem tedna.

— Beograd, 30. oktobra. (Izvirno.) Mandatar krone g. Kosta Timotijević je včeraj svojo akcijo omejil samo na razčiščenje terena v ožjem bloku in v svojem lastnem demokratskem klubu. V tem klubu mu je po živahni in mestoma viharji razpravi, ki je trajala od 10.30 popoldne do 13. popoldne, končno uspelo, da je dobil ne baš ob soglasnem odobravanju pooblastilo, da more nadaljevati poverjeno mu misijo in pričeti pogajanja z načelniki posamičnih parlamentarnih skupin. Značilno je, da so se na včerajšnjem sestanku demokratskega kluba čule tudi ostre grajalne besede, naperjene proti drugemu ustavnemu faktorju, češ da poveritev mandata Kosti Timotijeviću pomenja degradacijo voditelja demokratske stranke, ker so preje demokracije računali skupno z ožjim blokom, da bo mandat poverjen odstopivšemu ministrskemu predsedniku. To je zlasti poudarjal posl. Veljković. Med njim in g. Timotijevićem je prišlo do ostrega nastopa.

Glede uspehov svoje misije je Kosta Timotijević snoči zastopnikom tiska kratko pripomnil, da je naletel na večje ovire in na glavne težkoče pri svojih ljudeh in pri voditeljih ožjega bloka. Te težkoče so večje, kakor pa na

strani radikalne in samostojne demokratske opozicije.

Po končani seji demokratskega kluba je Kosta Timotijević porabil priliko, da je včeraj popoldne posetil najprej dr. Korošca in pozneje dr. Spaha z namenom, da popolnoma razbistri razmerje v ožjem bloku. Naprosil je oba politika, da se odkrito izjavita, če niti kluba privolita v koncentracijsko vladno na taki glavni osnovi, da prevzame vlada v parlamentu nalogo sprejeti najnujnejše zakone, tako invalidski zakon, zakon proti korupciji, zakon o zemljoradniških kreditih, ostale zakone, navedene v Davidovičevi deklaraciji, in pa državni proračun za 1924—1925. Po končanih razgovorih je Kosta Timotijević odšel na dvor, kjer je kralja točno obvestil o dosežanih uspehih svoje misije.

Klerikalci in muslimani skušajo z gotovimi intrigami onemogočiti mandatarju Kosti Timotijeviću sestavo koncentracijske vlade ter so že začeli v javnosti forsirati gotova poročila, ki naj bi napravila nerazpoloženje v radikalnem klubu proti Timotijeviću. Odgovori dr. Korošca in dr. Spaha so takega značaja, da ni pričakovati končne rešitve krize pred koncem tega tedna.

Razvoj današnjih političnih dogodkov.

Muslimani in klerikalci v težkem položaju. — Razkroj federalističnega bloka. — Zanimanje parlamentarnih krogov za angleške volitve.

— Beograd, 30. oktobra. (Izv. Ob 12.) Vaš dopisnik je danes imel priliko se razgovorjati z uglednim članom JMO, ki mu je velel, da ste prišli muslimanska in klerikalna stranka radi preuranjenih izjav Stjepana Radića proti g. K. Timotijeviću v težak položaj, iz katerega se lahko izmotate edino s prekinjenjem stikov s HRSS. To prekinjenje pa bi značilo v današnjih dneh borbo med federalističnimi strankami in obenem kapitulacijo politike dr. Korošca in dr. Spaha. Stvar je tako otežkočena, da je treba v slučaju prekinjenja računati z volilno vladno Pašić-Pribičević, ki bi imela z razcepjenim federalističnim blokom lažji boj.

Razen tega so krogi JMO. mnenja, da ima eventualna vlada K. Timotijevića v sporazumu s Pašićem in Pribičevićem samo provizoričen in prehodni značaj, bila bi to samo takozvana predvolilna vlada, ki naj bi rešila najnujnejše zakone, tako invalidski zakon in zakon o korupciji. Nato ima priti na površje volilna vlada P.-P., ki bi po

sodelovanju klerikalcev in muslimanov mogla potem reči, da so se načelna stališča kompromitirala. Ni še znano, kakšne sklepe stori muslimanski klub, toda najbolj verjetno je, da se bodo muslimani sprijaznili s Stjepanom Radićem in da bodo ponovno zahtevali, da da krona Ljubi Davidoviču mandat za nadaljevanje njegove politike.

Danes popoldne je drugače vladal v parlamentu mir. Mandatar K. Timotijević ni ničesar ukrenil za napredek pogajanj, dondole se je razgovarjal z Ljubom Davidovičem in Nastasom Petrovičem in pozneje z vodilnimi politikami demokratskega kluba. Ljuba Davidović je bil nato v avdijenci na dvoru. V parlamentu so danes živahno komentirali stališče klerikalcev in muslimanov. V radikalnem klubu so se zbrali glavni politiki in voditelji, tako Marko Trikić, Miletić in Uzunović.

Vsi politični krogi so danes z napestjo pričakovali najnovejših poročil iz Londona o rezultatu volitev v angleški parlament. — Vesti prihajajo zelo

sam prav dobro zavedal, doigral svojo vlogo kot sodočujoč politik v Jugoslaviji. Postal je mažen, njegov ugled in njegov vpliv je jel konstantno padati. Treba bi bilo počakati samo še pol, morda eno leto in njegov ugled bi padel na ničlo in prišel bi ob ves svoj vpliv ne samo med hrvatsko inteligenco, marveč tudi med širokimi ljudskimi masami.

In prav v tem trenutku je nastala sprememba režima v Jugoslaviji, ki je Radiću na stežaj odprla vrata v domovino in ga naravnost na umeten način napravila iz moskovskega palčka v orjaka, ki danes strahuje vso Jugoslavijo...

Primerjajmo:

Dr. Kramar je dal 1. 1908. inicijativo za slovenski kongres v Pragi in mu predsedoval; imel je opetovano razgovore z raznimi odličnimi ruskimi politikami in državniki, ne da bi mu kdaj prišlo na misel, da bi izrabljaj Rusijo za pomoč proti Avstriji. Ničče mu ni mogel očitati, da bi konspiriral proti Avstriji, a vendar je bil obtožen veleizdaje in obsojen na smrt na vešalji.

Kaj pa je delal in še dela Radić? Stjepan Radić je organiziral vse sovražnike proti naši domovini: Ljubimkoval je z Italijo, iskal je pomoči proti Jugoslaviji v Londonu in na Dunaju, zvezal se je z Arnavti in makedonskimi vstaji v borbi proti rodni dr-

žavi! Vse to sam potrjuje in v nešteti svojih govorih in člankih je to izrecno sam ugotovil. Krono vsemu temu delovanju pa je dal na glavo, ko je na svojem shodu v Zagrebu dne 22. t. m. celo podal javno tole izjavo:

»Sovjetska vlada mi je dala preko ministra zunanjih del Čičerina zagotovilo, da nam bo nudila svojo pomoč, ako bomo ogroženi.«

Vprašamo, ali je to veleizdaja ali ni? Ako je, kako je mogoče, da kraljevska vlada niti z mezincom ne gane, da bi nastopila proti Radiću, kakor to velejavni državni zakoni?

Ali ni ta neverjetna popustljivost, ki meji na zločin, ena izmed usodnih političnih pogrešk, ki so spravile državo na rob propada?

Ali so še zakoni veljavni za vse državljane brez izjeme? Pa ne da bi veljalo načelo, da oblasti obesaajo le male zločince, velike pa puste paliti in žariti po mili volji?

Zdi se, da je Radić postal že tako velik, da je pred njim sklonila tilnik že celo justica.

In to zlo je pravi vzrok in temelj naraščajoče njegove moči: Ker ljudstvo vidi, da je Radić silnejši kakor državne oblasti, da je nad zakoni, zato tako slopo dere za njim!

Kdor ima oči, naj vidi, kdor ima ušesa, naj sliši!

skromno in netočno. Največjo pozornost je vzbudila Reuterjeva vest, da zmaga je o konservativci, ki so doslej do 5. zjutraj dobili 167 mandatov. Konservativci so znatno naprej pred delavsko stranko in liberalci. Zunanje-poročevalska služba, ki jo je prevzela in organizirala »Avala«, za Beograd zelo slabo funkcioniira in je bila danes v parlamentu o tem izrečena ostra kritika.

Timotijevićev mandat traja do sobote!

Koncentracijska vlada brez HRSS? — Radićevo nezaupanje do mandatarja.

— Beograd, 30. oktobra. (Izvirno.) Po končani avdijenci na dvoru je snoči Kosta Timotijević izjavil vašemu dopisniku:

Dr. Korošec mi izroči odgovor svojega kluba v petek po končani seji poslancev SLS, ki se danes v četrtek sestanejo v Ljubljani, da razpravljajo o mojem mandatu. Dr. Spaho mi je ravno tako jasno in odkrito dejal, da mi da odgovor v soboto, ker niso člani njegovega kluba navzoči v Beogradu. O tem sem poročal Nj. Vel. kralju s pripombo, da njemu o uspehih svoje misije definitivno poročam v soboto, ko dobim zahtevane odgovore.

Kakor je videti, velja Timotijevićev mandat še najpogostje do sobote, do tega časa noče ničesar ukreniti, niti ne pričeti posvetovanja z radikali in samostojnimi demokrati.

Kosta Timotijević je snoči posetil dr. Korošca in o tem posetu so zdaj znane nekatere interesantnosti. Ko je mandatar voditelju Jugoslovenskega poslanskega kluba pojasnil svojo misijo, je ta vzel njegovo izjavo na znanje s pristavkom, da ne more takoj stopiti v konkretna pogajanja. Dr. Korošec mu je postavil osem vprašanj, ki se tičejo bistva politike ožjega bloka. Kosta Timotijević mu je kratko odgovarjal, vendar dr. Korošec ni bil povsem zadovoljen z njegovimi odgovori. Največjo važnost je Korošec polagal na vprašanja, ki se tičejo sodelovanja z radikali. Pribičevićem, zastopniki HRSS in pa volilnega mandata. Kakor je videti, klerikalci delujejo z vsemi silami, da bi onemogočili akcijo Timotijevićovo in skušajo v javnosti forsirati vesti, s katerimi računajo, da pridobe za sebe gotove parlamentarne skupine. Timotijević je dr. Korošcu kategorično zanimal volilni mandat.

Klerikalci so zelo nezadovoljni z izjavo Koste Timotijevića, da ne namerava začasno pozvati v koncentracijsko vladno zastopnikov HRSS. Koncentracijsko vladno naj bi tvorili samo radikali, zastopniki ožjega bloka in samostojni demokrati, dočim je HRSS iz te kombinacije izključena, razen v slučaju, da HRSS privoli v gotove pogoje, ki so jih že pred 14 dnevi postavili radikali v skupni konferenci na dvoru. V svojem komuniqueju je HRSS zelo ogorčena proti mandatu K. Timotijevića ter naglašja, da nima ničesar proti simpatični osebi mandatarju, vendar politično ne goji do njega iskrenega zaupanja.

Francosko priznanje sovjetske vlade.

— Moskva, 29. oktobra. (Izv.) Osrednji izvršilni odbor zveze sovjetskih republik je poslal francoskemu ministrskemu predsedniku Herriotu daljšo brežično brzojavko, ki je signirana od Kalinina, predsednika osrednjega izvršilnega odbora, od Rikova, predsednika sveta ljudskih komisarjev, in od Čičerina, ljudskega komisarja za zunanje zadeve. Brzojavka naglašja, da sprejema osrednji izvršilni odbor z največjim zadovoljstvom predlog francoske vlade, da se vzpostavi redne diplomatske zveze med sovjetsko republiko in Francijo, in da se takoj prične pogajanja za vzpostavitev mirnih odnosov med obema državama. Odbor upa, da se bodo vsa vprašanja sporazumno in mirno med obema državama rešila in da se bodo vpoštevali medsebojni interesi. Odbor izjavlja, da ga vodijo pri tem stremeljenju za ohranitev resničnih garancij splošnega mira in da se obe državi zjedinita v načelu neintervencije v notranjih zadevah. Odbor dalje odobrava, da se

naj prično pogajanja v Parizu in naznanja, da sta svet ljudskih komisarjev in komisariat za zunanje zadeve pozvana, čimprej pričeti pogajanja s Francijo, ki bodo prinesla blagodejen vpliv v interesu splošnega mira.

— Washington, 29. oktobra. (Izv.) Uradni krogi zelo rezervirano presojajo priznanje sovjetske Rusije po Franciji. Opažati je tudi neko nevoljo. Ameriška vlada je doslej vodila napram sovjetski Rusiji najstrožjo opozicijo in vedno zahtevala, da se mora v Rusiji uvesti najprej demokratični sistem, da se morajo priznati vsi ruski dolгови in šele potem je mogoče dogovor z Ameriko. Senator Borah, ki se je zelo zavzemal za priznanje sovjetske vlade, je z odkritim veseljem pozdravil sklep francoske vlade. Ruski problem je zelo mnogostranski, ki ga je težko rešiti, če se ne prizna sovjetska vlada. Ni mogoče svetovni mir brez Rusije, ni mogoče izvesti razorožitvenega načrta brez Rusije in ni mogoče postaviti v Evropi normalnih gospodarskih odnosov brez Rusije. Ti problemi bodo rešeni, kakor hitro se pomnoži število onih držav, ki priznavajo sovjetsko vladno.

Borzna poročila.

Dinar v Curihu 7.50.

Ljubljanska borza.

LESNI TRG.

Jelovi hlodi 4 m od 25 cm prem. naprej frko dolenske postaje 295 bl., smrekovi in jelovi hlodi 4 m dolž. od 25 cm prem. naprej frko nakladna postaja 2 vag., 300 den., 305 bl., 300 zaklj., remeljni 7/7, 8/8, I. in II. franko meja 700 bl., brusilni les po lesnih uzaneh ljublj. borze frko nakl. post. 220 denar, testoni od 2.25 m, 20 mm od 10 do 29 mm, media 23 cm frko meja 600 bl., oglje vilano I. frco meja 113 denar.

ZITNI TRG.

Pšenica, domača, fco. Ljubljana, denar 390; pšenica, bačka, par. Ljubljana, blago 435; koroza, bačka, par. Ljubljana, blago 335; koroza, nova, fco. Ljubljana, 2 vag., denar 210, blago 215, zaključki 215; oves, bački, par. Ljubljana, blago 335; fižol, ribničan, orig. fco. Ljubljana, denar 450; fižol, ribničan, šiščen, b/n, fco. Postojna, trana, 1 vag., denar 560, blago 570, zaključki 570; fižol, prepeličar, orig. fco. Ljubljana, denar 450; fižol, mandalor, orig. fco. Ljubljana, denar 395; fižol, rjav, orig. fco. Ljubljana, denar 400; laneno seme, par. Ljubljana, denar 680; pšenična moka, bačka, »a« bas, fco. Ljubljana, blago 625; pšenični otrobi, b/n, fco. Ljubljana, blago 210; orehi, b/n, belo sušeni, brez koščakov, fco. nakladalna postaja, denar 700; jabolka, za prešanje, fco. nakladalna postaja, denar 85.

Effekti:

2½% drž. renta za vojno škodo den. 108, blago 111½, 7% invest. pos. iz l. 1921 den. 61.25, bl. 62½, Celjska posojilnica d. d. den. 210, Ljubljanska kreditna banka den. 215, bl. 225, Merkantilna banka den. 125, bl. 127, Prva hrvatska štedionica den. 915, Slovenska banka bl. 84, Nihag bl. 85, Strojne tovarne in livarne den. 130, bl. 150, Trboveljska premožkopna družba — Združene papirnice den. 110, bl. 120, Split cement Portland den. 1400—1500, 4½% kom. zad. dež. bke. bl. 89, 4½% zast. l. kr. dež. bke. bl. 17½.

ZAGREBSKA BORZA.

Dne 30. oktobra. Sprejeto ob 13.

Devize: Curih 13.386—13.486, Praga 206.50—209.50, Pariz 369.20—374.20, Newyork 68.90—69.90, London 312.50—315.50, Trst 299.90—302.90, Dunaj 0.0972—0.092, Valute: dolar 68—69.

Effekti: 7% invest. posoj. 63.50—64.50 2½% drž. renta za ratnu štetu 110—111, Ljubljanska kreditna 205—215, Centralna banka 29—31, Hrv. eskomptna banka 108—110, Kreditna banka, Zgb. 108—112, Hipotekarna banka 57—58, Jugobanka 104—105, Praštedionica 915—917, Slovenska banka 80, Eksploatacija 90—105, Drava d. d., Osijek 225—250, Sečerača, Osijek 860—910, Isis d. d. 70—72, Nihag 70—72.50, Gutman 730—745, Slaveks 200, Slavonija 78—80, Trboveljska 490—500, Unlon, paromlin 500.

INOZEMSKA BORZE.

— Curih, 30. okt. Današnja borza: Beograd 7.50, Berlin 1.2375, Milan 22.55, Newyork 5.20, London 23.48, Pariz 27.30, Praga 15.50, Dunaj 0.00734.

— Trst, 30. okt. Borza: Beograd 33.40—33.50, London 104.05—104.15, Pariz 121.10—121.50, Newyork 23.05—23.10, Curih 444—446, Dunaj 0.0327—0.0329, Praga 68.75—69.25.

— Dunaj, 29. okt. Devize: Beograd 1028—1032, London 319.500—320.500, Milan 3059—3071, Newyork 70.935—71.185, Pariz 3712—3728, Praga 2111—2121, Curih 13.655—13.705.

Valute: dolar 70.460—70.860, dinar 1021—1027, lira 3035—3055, češka krona 2100—2116.

Volitve v angleški parlament.

Konservativci zmagujejo v industrijskih centrih nad laburisti. — Delavska stranka in liberalci izgubili mnogo mandatov. — Vodja liberalcev Asquith propadel.

— London, 30. oktobra. (Reuter) Stanje volitev ob 5. jutraj angleškega časa:

Konservativci 161 mandatov, delavska stranka 78, liberalci 22 in neodvisni 2 mandata.

Konservativci so do sedaj priborili 56 novih, a izgubili 6 mandatov. Delavska stranka 19 novih, a izgubila 32, liberalci 7 novih, 44 mandatov izgubili. Iz 352 volilnih okrajev bodo rezultati znani danes popoldne.

Zmago konservativcev, ki so odnesli v nekaterih industrijskih centrih pomembno volilno zmago, je smatrati za gotovo.

Med drugimi so izvoljeni: Enderson, Walep, Bomsony in Klynes. Propadla sta voditelja ženskega gibanja Margarita Bonfield in vodja liberalcev Asquith.

— London, 29. oktobra. (Izv.) Med volitvami nikakor posebnih senzacij. — Konservativci so ohranili skoraj vse dosedanje pozicije, na novo so priborili 3 mandate v Manchesteru in v Wakefieldu 5 mandatov, 4 so iztrgali delavski stranki in 1 liberalcem. Delavski voditelj in organizator pristaniških delavcev Ben - Tillop je propadel. Konservativci so zadali delavski stranki velik poraz in so si priborili pozicije v vseh industrijskih centrih. Delavska stranka je ohranila svoje dosedanje pozicije v Londonu, ohranila je 1 mandat v Manchesteru in po 1 mandat v Chiffeldu in Leicesteru. Udeležba pri volitvah je bila zelo velika. V nepričakovano velikem številu so se udeležile volitev žene, ki so po večini glasovale za konservativce.

Bivši ministrski predsednik in konservativni voditelj Baldwin ni mogel voliti, ker je spremenil svoje bivališče, ne da bi to po zakonu pravočasno javil volilni komisiji, zato mu je komisija glasovanje odrekala.

Velike trge v Londonu so množice ljudi oblegale pozno v noč, kljub temu, da je začelo proti večeru močno deževati, zato je bila udeležba v poznih večernih urah bolj neznanja. Pred uredništvima »Daily Expressa« in »Daily Newsa« so stale skupine volivcev in ljudi po dve ure, čakajoč na rezultate.

Med izvoljenimi je tudi lord Curzon, dalje delavski kandidat in glavni urednik delavskega glasila »Daily Herald« Landsbury. V visoki angleški družbi je povzročila pravo senzacijo vest, da je prestopila pravko D'awistock, edini sin in dedič vojvode Bedforda, skupno s svojo soprogo k delavski stranki in da je kot organiziran član volil delavskega kandidata.

— London, 30. oktobra. (Izv.) Pod dvema glavnima gesloma za slobodno trgovino oziroma za zaščito carino in za odobrenje ali neodobrenje ruske pogodbe so se danes pričele volitve v angleški parlament, ki je bil dne 9. t. m. razpuščen. Življenjske prejšnjega parlamenta ni trajalo niti eno leto. Volitve so se že pričele ob 7. jutraj in so trajale do 21. zvečer. Po nekaterih volilnih

krajev je bila huda borba. Okoli 3. jutraj danes so bili znani prvi volilni rezultati.

32 poslancev je bilo takoj že pri nominiranju kandidatskih list izvoljenih, ker niso imeli protikandidatov. Voliti jih je bilo treba še 583. Glavne tri parlamentarne skupine so si stale v volilnem boju v tem razmerju: a) konservativci proti liberalcem v 51 volilnih okrajih, b) konservativci proti delavski stranki v 247 volilnih okrajih, c) liberalci proti delavski stranki v 54 volilnih okrajih, d) vse tri stranke so si stale nasproti v 225 volilnih okrajih.

Kakor je že bilo večkrat javljeno, liberalci niso povsod postavili svojih kandidatov in v 250 volilnih okrajih sploh ne. Konservativci so skušali liberalce pridobiti za kompromis v teh okrajih, toda povsod so vplivale lokalne razmere in lokalne osebnosti. V največ okrajih so liberalci podpirali konservativce.

— London, 29. oktobra. (Izv.) V Londonu so organizirali posebno poročevalsko službo, da je občinstvo bilo takoj obveščeno o prvih rezultatih. Redakcije velikih listov in kinematografi so postavili velike govornike aparate, s pomočjo katerih so londonskemu prebivalstvu od ure do ure naznanjali volilno situacijo. Splošna sodeba je, da strpe liberalci pri teh volitvah znatne izgube in da bodo konservativci za znatnovali velik napredek. Položaj delavske stranke različno presoja. Pesimisti trde, da delavska stranka radi objave Zinovjevega pisma mnogo izgubi.

Po vsej Angliji so se zaključile velike stave na korist ene ali druge stranke. »Daily Express« je danes jutraj objavil razne kalkulacije. Konservativci računajo, da dobe 311 mandatov (preje 259), delavska stranka 205 (preje 193), liberalci 93 (156), druge stranke 6. Glavni stan delavske stranke računa, da dobe konservativci 290, delavska 235, liberalci 85, neodvisni 5. Liberalci nasprotno računajo, da dobe konservativci 291, laburisti 195, liberalci 124 in neodvisni 5 mandatov. Liberalci računajo, da izgube petino mandatov.

— London, 30. oktobra. (Izv.) Po vestih iz province so volitve potekle povsem mirno, razum nekaterih manjših sporadčnih incidentov. Povsod je bil pritok volivcev zelo močan, opaziti je bilo, da so se ženske volivce udeležile v izredno velikem številu. Za katero stranko so volile, še ni mogoče ugotoviti. V Londonu je vladalo vso noč veliko vznemirjenje. Hoteli in klubi so bili prenapolnjeni občinstva, ki je nestrpno čakalo na vsak rezultat. Kljub silni plohi so bili Trafalgar Square, Albert Hall in drugi javni lokali do jutraj zasedeni. Veliki transparenti so naznanjali prve volilne rezultate. Baldwinov sin, ki je kandidiral na listi delavske stranke, je propadel.

— London, 30. oktobra. (Izv.) Danes ob 1.15 se je po mestu kot blisk raznesla vest, da je vodja liberalcev Asquith poražen. Njegov nasprotnik laburist Mitchell je dobil nad 2000 glasov večine. Asquith ni imel nobenega drugega protikandidata in so konservativci umaknili kandidature proti njemu. Konservativna stranka je dala volilec v Asquithovem okraju navodila, da volijo zanj. Kljub temu se je mnogo konservativcev vzdržalo volitve. Državni podtajnik Ponsomby je izvoljen s 3000 glasovi večine. Minister Henderson je izvoljen z 20.549 glasovi proti 24.000 liberalnim in konservativnim glasovom.

3.) K sodelovanju v vladi se je imajo pozvati vse skupine, ki privolijo v program, pojasnjen od koste Timotijevića, torej tudi samostojni demokrati.

4.) Razdelitev portfeljev se ima izvršiti po številnem razmerju posamičnih parlamentarnih klubov.

Kongres ženske Male antante.

— Beograd, 30. oktobra. (Izvirno.) V domu Zveze zemljoradniških zadrug se danes popoldne na svečan način odprli kongres ženske Male antante. Ob 11. dopoldne otvorili Kolo srbskih sestara zanimivo razstavo, na katero so odpotale svoje predmete in izdelke vse ženske organizacije, članice Male antante. Razstavile so svoja dela Poljakinje, Čehoslovakinje, Romunkinje, Srbkinje, Hrvatice in Slovenke. Svečani razstavi prisostvuje tudi Nj. Vel. kraljica Marija. Delegatkinje iz države Male antante in Poljske so si včeraj pod vodstvom beogradskih žena ogledovale razne humanitarne ustanove v Beogradu, tako dom Materniškega združenja, kjer jih je iskreno pozdravila ga. Hafner iz Zagreba. V prostorih »Kola srbskih sestara« je bila včeraj ob 17. popoldne predkonferenca, na kateri je poročala gospa Delta Ivanović o delovanju srbske in slovenske žene. Podala je tudi zanimivo zgodovino ženskega gibanja v Jugoslaviji. Romunski poslanik g. Enandri je na čast udeležencem kongresa priredil čajanko, na katero so prišli angleški poslanik sir Young, čehoslovovski poslanik g. Šeba, poljski poslanik Okenski, ostali člani diplomatskega zbora, skupščinski predsednik Ljuba Jovanović in nekateri zastopniki vlade. Predsednica ženske Male antante ga. Kantakuzen je priredila novinarjem na čast čajanko v hotelu »Excelsior«, kjer je obenem imela kratko predavanje o miru in bratstvu med narodi.

— Beograd, 30. oktobra. (Izv.) Danes ob 10.30 dopoldne je bila v ženski šoli odprta razstava literarnih, umetniških in ročnih del ženskih organizacij Male antante, Poljske in Grške. Svečanemu aktu otvo-

ritve je prisostvovala Nj. Vel. kraljica Marija, prisotni so bili dalje zunanji minister dr. Voja Marinković, minister trgovine in industrije dr. Ilija Šumenković in minister za socialno politiko dr. Behme, dalje poslanik Čehoslovaške republike g. Šeba, poljski poslanik g. Okenski, angleški poslanik sir Young, bolgarski poslanik Vakarovski in ostali člani diplomatskega zbora. Razstava je zelo zanimiva in vzbujajo nekateri paviljoni posebno pozornost. Med domačimi paviljoni je vzbudil pozornost paviljon iz Slovenije. Ta razstava je ena prvih takih razstav na vsem Balkanu. Gospa Krstanović je v lepem otvoritvenem govoru pozdravila navzoče, naglašujoč veliki kulturni pomen take razstave. V imenu narodnega ženstva je vse delegatke pozdravila ga. Anka Hristić. V imenu žena držav Male antante, Poljske in Grške se je zahvalila za izkazano gostoljubnost princeza Kantakuzen, dosedanja predsednica ženske Male antante.

KINO IDEAL

Od četrtka 30. X. do vseh sobote 1. XI.

KORUPCIJA

Lepa družabna drama v 5. delanjih. V glavni vlogi GLORIA SWANSON.

Prednaznanilo:

POLA NEGRI

Politične vesti.

— Radiolovci odklanjajo kombinacijo s Timotijevićem. Predsedstvo Radičeve stranke je imelo včeraj popoldne sejo, na kateri je razpravljalo o novi politični situaciji s ozirom na mandat Koste Timotijevića. O seji je bil izdan tale komunikat: »G. Timotijević se je pokazal kot korekten in značilen politik in mi s spoštovanjem konstatiramo, da je on svojo značajnost pokazal s tem, da je kot član bloka svoje stališče prilagodil ne samo klubski disciplini, marveč tudi svojim tradicijam in želji svojih volivcev. Vključ temu moramo izjaviti, da sporazum ni mehaničen problem, marveč psihološki in prav zaradi tega obstoja razlika v zaupanju, ki smo je imeli napram Davidoviču in napram zaupanju, ki ga lahko imamo v Kosto Timotijevića. Ljuba Davidovič je imel naše neomejeno zaupanje, takšnega zaupanja pa v G. Timotijevića nimamo. — Sporazum je prav sedaj izpostavljen nevarnostim in zaradi tega moramo biti oprezní. Iz teh razlogov mi te kombinacije ne moremo sprejeti.«

— Volitve na Angleškem. Včerajšnji dan je za nadaljnji razvoj dogodkov v evropski politiki zgodovinskega pomena. Kakor je evropska javnost s presenečenjem sprejela vest o nepričakovanem imenovanju Macdonaldove delavske vlade, tako sprejme tudi izid včerajšnjih volitev, ki je torpediral socialistično zgradbo v eni najmočnejših svetovnih držav. Končni rezultati sicer še niso znani, toda sodeč po dosedanjih vestih iz Londona je poraz Macdonalda neizogiben. Konservativci zmagujejo na vsej črti in tako lahko računamo, da pride v kratkem na krmilo preizkušena konservativna stranka, ki bo vodila angleško zunanjo in notranjo politiko v mejah dejanskih razmer in v interesu vseh družabnih slojev. Angleži so trezni ljudje. Če je bila svetovna politična konjunktura taka, da je kazalo ventilirati napetost, so napravili eksperiment, da se tudi sovražniki sedanjega družabnega reda prepričajo, kolika je razlika med teorijo in prakso. Delavska vlada je bila za Angleže preizkušni kamen, ki naj bi praktično pokazal, kaj more storiti socializem za zboljšanje življenjskih razmer. Eksperiment se ni obnesel, ker je ostalo navzlic obljubam in načrtom vse pri starem, ker se številno brezposelnih ni znižalo, ker bede in pomanjkanja nižjih slojev tudi delavska vlada ni mogla kar čez noč odstraniti, in sedaj se obrača angleški narod zopet k izurjenim državnikom, ki so vodili državo v najhujših časih srečno skozi vse vrtnice. Zmaga konservativne stranke pomeni razočaranje v socializem, pomeni konec nevarnih socialnih eksperimentov v državi, ki daje smer svetovni politiki. Zato je pričakovati, da ta dogodek ne ostane brez posledic tudi za politiko drugih evropskih držav, ki se bo morala prilagoditi zmerni struji in eliminirati skrajne leve elemente.

Mednarodni položaj sovjetske Rusije.

Ekspozé ljudskega komisarja zunanjih del Čičerina.

Opozicija konservativne in delovne liberalne stranke.

Pogodbo z dne 8. avgusta je bila sprejeta v angleškem parlamentu z izredno ostro opozicijo konservativcev in enega dela liberalcev. Macdonald je obetal parlamentu, da bo ležala pogodba 21 dni na mizi spodnje zbornice. Parlamentarne poštence, ki so se začele takrat, moramo označiti kot dobo razvoja ljute borbe proti pogodbi. Konservativna stranka je porabila to priliko, da začne ostro, neizprosno in skrajno sovražkampanjo proti nam. Pozicija liberalcev se je odlikovala z nejasnostjo in dvoreznostjo. Po kratki dobi raznoglasja v nastopih liberalne stranke se je slednjič opredelila prevladajoča linija. Prvotno je bila izražena z nakanami, da se pogodba v nekaterih točkah popravi, zlasti da se odkloni vladna garancija našega posojila. Liberalci so dobro razumeli, da pomeni to odklonitev pogodbe, zakaj če bi ne bilo vladne garancije za naše posojilo, bi bila pogodba za Rusijo brez vrednosti. Po tem je začelo več vplivnih liberalnih politikov in nekateri liberalni listi zahtevati še druge remendure. Zahtevali so, naj Rusija opredeli realne garancije za posojilo in da naj dobi angleški parlament v Rusiji Macdonaldove izjave v njegovem govoru v Derby so pričale, da je pripravljen pristati na te remendure.

Pomen angleško-sovjetske pogodbe.

Toda, ko se je parlament sestel na kratko zasedanje, so postala raznoglasja med Macdonaldovo vlado in liberalno stranko izredno globoka. Dasi je vlada doživela poraz, ko je šlo za kazensko postopanje radi antimilitaristične propagande proti uredniku komunističnega lista Cambellu, vendar bo glavno vprašanje volilne kampanje nedvoumno angleško-sovjetska pogodba. Če bi bila pogodba realizirana, bi bilo naše posojilo v Angliji velikega pomena ne le za rusko, marveč tudi za angleško gospodarstvo. Mi bi porabili ne le velik del posojila za naročila v Angliji, temveč bi tudi v bodoče naročili stroje in njihove sestavne dele v Angliji. V pogodbi je treba poudariti zlasti te momente gospodarskega in socialno-političnega značaja: obnova našega gospodarskega in socialno-političnega značaja tega fakta na druge države in med drugim tudi sigurnost angleškega trga glede naših sirovin glede angleškega trga; nadalje osiguranje našega trga za angleške stroje, odstranitev sporov glede cone 3 milj v severnih teritorialnih vodah, okrepitev našega državnega in privatnega kredita na angleškem denarnem trgu; Angleška bi se po tem važnem dogodku uklonila anulaciji pogodb, ki dele vzhodne države na sferi vpliva, in končno bi bilo mogoče odstraniti tudi prepreke na vzhodu ter utrditi mednarodni mir, kar bi pomenilo rešitev mnogih perečih problemov mednarodne politike. Povratek konservativne stranke na vlado bo v sedanjí napeti notranje-politični borbi nedvoumno zvezan s povečanjem agresivnosti angleške zunanje politike. Liberalna politika se pa odlikuje z dvoreznostjo in nejasnostjo. Če gremo v njihovi politični liniji do konca vidimo isto politiko, kot jo vodijo liberalci. Angleška kriza lahko torej postane začetek svetovnih kriz in novih preizkušenj za naše republike. To je vzorec onih kolebanj, ki karakterizirajo sedanje politične odnose.

Odnosaji s skandinavskimi državami.

S skandinavskimi državami so odnosi v splošnem urejeni. Sovjetsko norveška konferenca o trgovski pogodbi je bila sicer radi nesoglasij v posamičnih konkretnih problemih začasno prekinjena, vendar pa smemo upati, da jo bo mogoče obnoviti in srečno končati.

Zboljšanje odnosajev s Poljsko je odvisno od nje same.

Glede Poljske upamo, da se odnosi v doglednem času zboljšajo. Zunanji minister Skrzynski je izjavil v zvezi z vestmi, da nameravam jaz baje odgovoriti v Varšavo, da se bodo sporna vprašanja reševala v pogajanjih z našim novim poslanikom Vojkovicem. V slučaju širokega sporazuma z nami ni dvoma, da poljska vlada pri tem mnogo profitira na polju trgovinskih možnosti, sovjetska vlada pa v političnem oziru. Treba je seveda v prvi vrsti opustiti take nedopustne fakte, kakor so ponovni napadi na naše sodelavce v Varšavi in fizično nasilje nad njimi; nismo namreč pozabili, da je to nasilje v zvezi z delovanjem nekaterih poljskih oblasti in z neprestanimi napadi band na naše ozemlje. Povodom memeljske konvencije, ki gre na roko interesom in zahtevam Litve, moramo ponovno izjaviti, da morajo reševati problemi, ki posegajo tako globoko v naše interese, skupno z nami. Po bistvu konvencije je za nas neobhodno potrebna svoboda naše plovnice po reki Neman; memeljski sporazum tvori za to delno bazo. Mi se sedaj pismenim putem pogalamo glede realiziranja teh naših zahtev.

Baltiške države, bojte se igre z ognjem!

Naši najbližji sosedji na zapadu so bili vedno objekti vpliva zapadne diplomacije, ki vodi proti nam sovražno politiko. Tudi sedaj smo informirani o podpori, ki jo audijo

zapadni politiki garancijem načrtu zveze baltičnih držav s Poljsko. Mi se nadamo, da baltične države spoznajo, da ni v njihovem interesu, če zaldejo predaleč pod vpliv zapadnih držav in če se udeležijo načrta bloka del sovjetske Rusije. Mi vemo, da smatrajo najdalekovidnejši politiki baltičskih držav to igro po pravici za opasno.

Netaktno vmešavanje Finske.

Mi bi hoteli živeti s Finsko v prijateljskih stikih, ali temu se žal protivijo taka dejstva, kakor je zadnji nastop finskega predstavitelja Enkela v komisiji Zveze narodov, kjer se je zelo ogreval za vmešavanje Zveze narodov v razmere Georgije; pri tem ga žal ni desavnirala finska vlada. Ne glede na ostro krizo, ki je nastala tako med Finsko in SSSR, se vendar nadamo, da finski vodilni krogi spoznajo, da se ne morejo obdržati na tem stališču in da najdejo izhod iz tega položaja. Zdjaj smo informirani o globokem ogorčenju, ki se je polastil prebivalstva Georgije v zvezi s politiko Finske v tem problemu. Iz osebnih pogovorov z georgijskimi tovariši tu na zasedanju sem spoznal, kako zelo je tamošnje ljudstvo ogorčeno nad Finsko.

Obnova Vzhoda.

Ves vzhod predstavlja sedaj isto sliko okrepitve in naglega razvoja vzhodnih narodov ter brezuspešnih poskusov bojevitvega imperijalizma, ki bi rad spravil te narode zopet pod svojo oblast. Obnova Vzhoda napreduje zelo hitro; pri tem veže globoka simpatija in tesno prijateljstvo sovjetske Rusije z narodi, ki se bore v svojem prepodu proti imperijalizmu. Obnovljena Turčija je pod pritiskom razmer prisiljena nadaljevati v novi obliki borbo proti imperijalističnim državam. Njen konflikt s Francijo radi petih severnih občin v Siriji in Iraku za tvoritve katoliških sol v Turčiji še vedno ni likvidiran. Konflikt Turčije z Angleško radi Mosula je zavzel obliko odkritih vojnih operacij. Težko si je misliti, da bi mogla Zveza narodov uspešno rešiti ta spor. Povsem jasno je, da Turčija ne izroči sestavnega svojega naroda eksploataciji angleških in drugih kapitalistov, ki bi radi pod pretezo okupacije Mosula zaslužili tamošnje Turke in si prisvojili mosulsko nafto. V Perziji, ki živi z nami v prijateljskih stikih se polagoma razvija buržuazni parlamentarni sistem in modernizacija državnega in kulturnega aparata v težki borbi z ostanki fevdalnih skupin, ki jih podpira imperijalizem. Agenti imperijalizma neprestano hujskajo domača plemena in fevdalne voditelje proti državnemu centru ter skušajo tako preprečiti obnovo in moderniziranje Perzije. Navzlic mnogim oviram pa se naglo razvijajo ekonomski stiki med Rusijo in Perzijo. Silno sliko vidimo tudi v Afganistanu, kjer mora emir reformator voditi tekočo borbo proti reakcijskim pokretom domačih plemen, ki bi rada spravila na prestol indijskega princa, vzgojenega in živečega na račun angleške vlade. Diplomatični odnosi s Hedžazom, ki je igral glavno vlogo v pokretu za ustanovitve edine velike Arabije, so se začeli tik pred važnim dogodkom ko je domače plemo Vagabizov pod vodstvom nasprotnika panarabskega Ibu Sauda navailo na to deželo. Upamo, da Hedžaz srečno premane vse težkoče.

Sporazum s Kitajsko — zgodovinski akt.

Največji zgodovinski čin je bil naš sporazum s Kitajsko z dne 31. maja.

Realizacija tega sporazuma gre postopno. 20. sept. je bil dosežen sporazum z general gubernatorjem Mandžurije Čžan-Czolinom o uveljavljanju pekinške pogodbe. Zlasti pa o vspostavitvi naših pravic na vzhodno-kitajski železnici. Od diplomatskega zbora smo slednjič dobili nazaj poslopje v ruske mislije v Pekingu. Glavna sila, ki kljubuje vsem poskusom inozemskih diplomatov in kitajskih vodilnih krogov, ki so pod njihovim vplivom, je od dne do dne večji pokret nacionalnega prepoda kitajskega naroda. Ta narod spozna v sovjetski Rusiji zvestega in iskrenega druga. Sovjetsko-kitajsko prijateljstvo predstavlja še sedaj važen faktor v mednarodni politiki.

Predstojeti sporazum z Japonsko.

Mi upamo, da ni več daleč tudi sporazum z Japonsko. Edino, kar nas še loči, je rešitev spora o tem, koliko nafte in premoga naj pripade Japonski na severnem Sahalinu po njegovi evakuaciji. Mi stojimo na stališču, da je nemogoče oddati vsa naravna bogastva teh krajev Japonski. Separatni interesi teh ali onih trdk in njihovih članov še vedno zelo vplivajo na gotove volilne kroge Japonske. Mi upamo, da japonska vlada slednjič le spozna veliko važnost in celo neobhodnost sporazuma s SSSR in obenem prizna, da se SSSR ne more odreči vsem naravnim bogastvom severnega Sahalina. Še bolj na vzhodu nego na zahodu predstavlja splošno karakteristiko sedanje dobe v naših mednarodnih odnosih nagla okrepitve našega mednarodnega položaja, ki je pa v zvezi s stalnim kolebanjem zdaj v eno, zdaj v drugo smer. Z vsakdanjim napornim delom in horbo kljubujemo vsem zaprekam in kot splošni rezultat lahko rečemo; mi gremo naprej. (Viharno odobranje.)

Radikali in misija Koste Timotijevića.

Ožji blok proti mandatu Timotijevićevemu. — Načelni pogoji radikalov.

— Beograd, 30. oktobra. (Izv.) Za politiko očigleda bloka angažirani tisk objavlja danes razne tendenciozne vesti, da radikalni krogi niso posebno simpatično sprejeli mandata Koste Timotijevića. Reproducira tudi neko izjavo radikalnega politika, v kateri navajajo, da priznavajo radikali vso čast in spoštovanje Timotijeviću kot osebi, da se jim pa ne zdi umestna njegova mislija, češ da Kosta Timotijević ni sposoben voditi državne politike v tako težki dobi. Ta »radikal« zagotavlja, da njegov klub ne bo smatral za potrebno stopiti v oficijelna pogajanja s sedanjim mandatarjem krone. Take vesti so osobito razširili klerikanci in muslimani v svojem tisku.

Temu nasprotno je treba na podlagi točnih in zanesljivih informacij ugotoviti in naglasiti, da so mandati G. Timotijevića sprejeli radikali zelo simpatično. Radikali so včeraj spremljali zelo pozorno akcijo g. Timotijevića ter so v klubu o mandatu živahno razpravljali. Res je, da klub odločno o tem še ni sklepal, ker zato še ni bil niti dan povod iz razloga, da stopi mandat z njimi v zvezo šele, ko točno dožene stališče ožjega bloka. Radikali ravno povdajajo, da je treba pozdraviti mandat Koste Timotijevića, ker obenem pomeni politični filjak g. Ljube Davidoviča. Radikalni krogi goje zaupanje v Timotijevića, ker je znan kot odločen branitelj državnega in narodnega edinstva. Pojavljajo se ravno s tem mandatom gotove konture, ki kažejo važen preobrat na merodajnem mestu glede državne politike. Če pride do oficijelnih pogajanj s sedanjim mandatarjem, stavijo radikali te glavne pogoje:

1.) Politika nove koncentracijske vlade se ima usmeriti strogo v mejah vidovdanske ustave vse dotle, dokler se ustava rednim putem ne spremeni.

2.) HRSS lahko vstopi v vlado le v slučaju, da dajo zastopniki te stranke garancije in izjave, kakršne so radikali zahtevali od njih že preje na skupnih konferencah na dvoru, to je pred 14 dnevi.

Schicht

Schichtovo milo z znamko „Jelen“

je že 60 let znano kot najboljšje in najizdatnejše od vseh vrst pralnega mila.

Pravo samo z imenom „Schicht“ in znamko „Jelen“!

3137/a

Ob drugi obletnici fašistovskega pohoda na Rim.

Trst, 28. oktobra.

Neprijazen dan je danes. Izpod neba prši. Morje je svinčeno sivo. Vzduh težak in zadušljiv. Široko. In danes se praznuje druga obletnica fašistovskega pohoda na Rim s slovesno zaprisego fašistovske milice kralju, s čimer hoče Mussolinijeva vlada, oziroma Mussolini podati najzaležnejši dokaz, da fašizem spoštuje ustavo in ji hoče vseposod zagotoviti veljavo.

V Trstu se je pričakovalo, da bo današnji dan velik narodni praznik. Pa ga ni bilo. Po ulicah je, kakor ponavadi, že od prvih jutranjih ur vrvelo običajno prometno življenje. Tovorni vozovi sem in tja, tramvaji, kakor vsak dan, vse prodajalnice odprte, ljudstvo po ulicah vsak po svojem poslu. Edino le kaka zastava tuptatna je kazala, da je ali da bo danes nekaj izrednega. V sredini mesta, po korzu in bližnjih ulicah je bilo videti več zastav. V tistih predelih mesta se vobče vedno razobešajo največ zastav. Po Carduccijevi in Battistijevi (prej Stadion) ulici pa je bilo precej prazno, v predelih, ki so nekoliko bolj oddaljeni od središča, pa zastav ni bilo več videti. Po deseti uri so se pojavili na ulicah prvi oddelki fašistovske milice. Korakali so na nabrežje, kjer je bila na Velikem trgu med vladno in Lloydovo palačo postavljena tribuna. Milici so sledili vojaški oddelki, pri čemer se je prav dobro moglo opaziti med občinstvom, ki je ob pohodu obojih postajalo po ulicah, da je veliko bolj naklonjeno redni vojski kot pa milici. Pozdravov, vzklikov in ploskanja sicer ni bilo ne tu ne tam, ali ko je korakala mimo milica, je vse molčalo in se kakor nekako oplašeno stisnilo k zidovom, dočim pa je spremljalo mimo korakajoče vojaške oddelke z očitnimi simpatijami in glasnimi izrazi priznanja. Dejstvo je namreč, da se milica, neenako uniformirana — v istem oddelku je bilo videti kot pokrivalo šlem in črni fes, vojnoso bluzo in samo črno srako, suknene ovojke in usnjate dokolenice — in poleg tega še zelo siromašno in ne posebno čisto, nikakor ni mogla meriti z vojaštvom, ki je brez dvoma ob tej priliki s svojo res neoporečno vnajstojno — moštvo naravnost izbrano, paradno čisto, vse z belimi rokavicami — in kar najstrumnejšim nastopom hotelo poudariti veliko razliko med redno kraljevo vojsko in fašistovsko prostovoljno, a vendar od države plačano milico. In ta razlika se je tudi pokazala tako očito, da je naravnost kričala.

V Trstu so prisegale tri legije: 58. (legija sv. Justa, tržaška), 59. (kraška) in 61. (reška), ki so nastopile s kakimi 1800 možmi. Tržaška legija se je zbrala v svoji vojašnici, bivši šoli v ulici Ferriera. Kraška se je zbrala v Sežani, kjer so porabili za njeno nastanitev 12 stotov slame. Posamni oddelki so v Sežano ali prikorakali, ali pa se pri-

peljali s tovornimi avtomobili. Prijetno je bilo čuti, ko se je z nekega takega avtomobila namesto »Giovinezze«, fašistovske himne, glasila tista zelo malo fašistovska: »Ona ima irhaste hlače... Reška legija, ki se novači tudi v Istri, je prispela v Trst večinom z vlaki. Pred pohodom k prisegi ste se kraška in reška legija uredili v veliki vojašnici. Kraševski slovenski miličniki so večinom ostali doma. Dolnji kras je bil vsekakor znatno močnejše zastopano po Zgornji, postojnski okraj pa je postavil tudi več tujcev kot pa domačinov.

Na tribuni med vladno in Lloydovo palačo so se zbrali zastopniki oblasti, prefekt, župan, škof dr. Fogar in drugi povabljeni gostje, med njimi vsi inozemski konzuli. Prisoten je bil tudi jugoslovenski konzul. K slavnosti so bili komandirani vsi službe prosti častniki. Točno ob 11. je prispel tjakaj kot namestnik poveljujočega generala in zbornega poveljnika generala Vaccarija, ki je odsoten, general Pugliese, ki si je v spremstvu poveljnika milice ogledal legije, kakor je milica prisegla. Nato sta vojaštvo — oddelki karabinierjev v veliki uniformi, po ena stotnja vseh v Trstu nastanjenih vojaških strok, oddelki finančne straže — in milica defilirala pred generalom, vojaštvo ob sviranju kraljeve, milica pa ob »Giovinezze«. Vojaštvo je sviralo vojaška, milici milicična godba, ki je po končani smotri zasvirala kraljevo, s čimer je bila slavnost zaprisege zaključena. Nastop vojaštva je bil naravnost vzoren, redovi točno izravnani, korak strumen, redovi milice pa so se krivili in lomili in njihov »rimski« pozdrav z iztegnjeno desnico je zelo malo vojaški. Med oddelki milice sta defilirala tudi dva oklopna avtomobila. Oborožena je bila milica v karabinko, ki jo na pohodu, kakor vojaško puško, nosi v desnici.

Občinstva je zaprisegi prisostvovalo morda kakih dva do tri tisoč in po končani slavnosti, opoldne, je bil Veliki trg v par minutah prazen.

Besedilo priseg se je glasilo: »Prisegam, da bom zvest kralju in njegovim kraljevim naslednikom, da bom lojalno spoštoval ustavo in ostale državne zakone ter izpolnjeval vse dolžnosti svojega stanu edino le v neločljivo korist kralja in domovine.«

Po zaprisegi se je vršil v častniškem krožku (v nekdanji Rittermeyerjevi palači v ul. Ohega) sprejem, ki so ga poleg častništva udeležili predstavniki oblasti in drugi povabljeni gostje. Zvečer pa je bilo v Dantelovi (prej Schillerjevi) dvorani slavnostno zborovanje, kjer so razni govorniki proslavljali fašistovski pohod na Rim. Vojaška in druga uradna poslopja so bila zvečer razsvetljena. Življenje v mestu pa je šlo svojo vsakdanjo pot in nanje je rosil hladen jesenski dež. Nesreče ni bilo nobene.

podajane dobro in jasno. Tu je vozil: dobre in jasne vzporednice je treba! Predpogoj za to pa so: razumevanje dela s strani igralcev, dobra igra in dobra režija. Vse te pogoje Sentjakovski oder ima. Tako sodim po dveh vzporednicah, ki sem jih do sedaj videl. Zato res ne vem, čemu so morali seči ravno po »Maksu«, ki je komaj dober hec, z vsebino, ki je že stokrat — in boljše — premlačena.

V igri sentjakovskih igralcev je opaziti od lani sem močan napredek. Nastopi so sigurnejši, oglate kretnje so se zaokrožile, gibi so se umerili, govor ugledil, tudi vsebinsko podajajo delo točno in pravilno akcentuirano. Kar pa je glavno — na Sentjakovskem odru iščeš zaman tistih tipičnih pritiklin, ki dišijo navadno diletantu: domišljivosti, skrajne sebičnosti in nesramnega koketiranja z občinstvom. To so lastnosti, ki nam grenijo užitek ne samo pri večini diletantskih, temveč pogosto tudi pri poklicnih igralcih.

Vzporeditev »Maksa v škripcih« se je vršila v znamenju hitre, poskočne konverzacije. Igrali so v tako naglem, mestoma divjem tempu, da sem venomer pričakoval spotike. Kljub neprestani menjavi položaja pa ni trpela niti jasnost besede niti naravnost živahnost igre.

Premetenega Maksa je igral g. Škerlj. Temperamentno, včasih že malo groteskno. Bil je enako dober v preprih, ljubavnih prizorih in škripcih. Manjka pa mu še prostega razuma, glas mu uhaia v nemošče višine, tudi govorna napaka bi se dala odpraviti.

Prav simpatična je bila nagajiva sestra gđ. Petričeva. Mimično je silno zgovorna, glasovno pa je še nekoliko plehka. Gotovo pa je ena izmed najboljših moči Sentjak. odra. Starejšo — izkušeno dvojico Fric-Adela sta igrala gđ. Hamova in g. Karus. Adela je bila v svoji polizani, pokončni frizuri, blede jezi in reza- vladni zadirčnosti vredna ralnke Xanthippe, slikar Fric pa je bolj trpel, nego igral. Kot malo neobgleden se je udal v božjo voljo in trpel... G. Karus je diskreten igralec. G. Bolha se je v vlogi bogatega uca — rodoljub z dežele — dobesedno razlezel. Malo trebusčka, lagoden smeh, v ustih pipo in dobrovoljen potek po ramih: prav kakor »ljubi strice« v romanih. Trden mož je g. Brihta. G. Lavrič je bil v izrazu in obnašanju vreden sluga.

Nevidna roka je diktirala tempo, kresala iskro, dušila govor, zdaj pa spet pošila, preganjala poedince iz kraja v kraj, vzdržala vedno napetost in vedro razpoloženje.

Občinstvo je obsedelo v smehu. V jezikovnem oziru seveda je čutil še marsikaj napake in neenotnega. Priporočal bi za vzor Narodno gledališče, pa ne morem, ker tam ni v tem pogledu prav nič boljše.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

DRAMA.

Začetek ob osmih zvečer.

Četrtek, 30. oktobra: Zaprt. (Generalna vaja.)
Petek, 31. oktobra: »Moč temee. Red F. Sobota, 1. novembra: »Hamlet«. Izven.
Nedelja, 2. novembra: »Šestero oseb išče avtorja«. Izven.
Ponedeljek, 3. novembra: »Pri Hrastovih«. Red D.

OPERA.

Začetek ob pol osmih zvečer.

Četrtek, 30. oktobra: »Netopir«. Red B.
Petek, 31. oktobra: »V vodnjaku«. »Cavaleria rusticana«. Debut tenorista g. Ado Dariana. Red A.
Sobota, 1. novembra: »Rusalka«. Izven.
Nedelja, 2. novembra: »Carjeva nevesta«. Ljudska predstava pri znižanih cenah.
Ponedeljek, 3. novembra: Zaprt.

— »Hamlet«. V Soboto 1. novembra se uprizar pri prvi sezoni Shakespearejeve tragedije »Hamlet« deloma v novi zasedbi. Kraljeviča Fortinbrasa igra g. Levar, duha Hamletovega očeta g. Gregorin, Ioltimanda g. Jan, duhovna g. Jerman. Prvič se igra tudi scena »Ravan na Danskem«, ki je bila doslej izostala. V nedeljo dne 2. novembra ob 8. zvečer se uprizar Pirandellova komedija »Šestero oseb išče avtorja«, v običajni zasedbi.

— »Euripides, Medea«. Tragedija v treh dejanjih. Prev. dr. Fr. Bradac. Založila Ig. Kleinmayer & Fed. Bamberg, d. z. o. z. v.

relerent pa Kaltenecker, ta dva seveda nista nastavljala ljudi, ki so se učili pri Masaryku in potovali po Rusiji in Balkanu, takrat torej nisem dobil mesta, ker sem bil Jugosloven, zdaj no 10 letih je prosvetni minister dr. Korošec in relerent njegov je bogve kdo — in zopet nisem dobil mesta, ker sem Jugosloven. Kaka razlika je torej med Hussarekom in dr. Korošcem in kaka razlika je med L. 1914. in 1924? — Nikakršna: edino to se je zgodilo, da je bila L. 1918. končana svetovna vojna, v kateri je zmaga naša ideja iz L. 1914. Avstrija je razpadla in nastala je kraljevina SHS — in tako bi se morali tisti gospodje, ki so bili L. 1914. proti Srbiji in so sedaj po volji ljudske neumnosti prišli na ministrske stolčke, nam zahvaliti, da smo se borili za stvar, proti kateri so se oni borili, kajti, da ni zmaga naša ideja iz L. 1914., bi oni ne bili ministri ne v Avstriji ne v Jugoslaviji; da je namreč zmaga naša ideja, bi v Avstriji slovenskih ministrov ne rabili — Jugoslavije bi sploh ne bilo. In tako se pasejo zdaj na uspehih svojih žrtv in nimajo niti toliko hvaležnosti da bi jim dali kruha.

TELEFON
124

ELITN/

KINO MATICA

TELEFON
124

HENNY PORTEN
WERNER KRAUS
HARRY LIEDTKE

31. oktobra

Beneški trgovec

po sloviti drami
William Shakespeara.

Ljubljani. Cena broširani knjigi Din 14.—. Vrsto naših prevodov iz klasičnih književnosti je pravkar pomnožil prof. Bradac s svojo uspešno poslovanjivo Euripidovega Medea. Vsak nabeležene mu bo hvaležen, zakaj tragedija Jazonove soproje, barbarke in čarodejke Medee, ki v svoji osvetoželjni boli nad moževno iznevero umori Jazonu nesto, tasta in končno celo svoja lastna otroka, ki ju je imela z njim, je vzlic svoji strahotnosti tako pretresljivo človeška, tako večno sodobna snov, da se niti čitatelj 20. veka ne more odtegniti njenemu mogočnemu dojmu. Kakor slišimo, je »Medea« na repertoarju Narodnega gledališča; zato bo Bradac izdaja s svojim spretnim in lahkomernim predgovorom vsakemu gledalcu dobrodošla priročnica in vodnica. Se posebej jo priporočamo tudi dijaštvu in g. profesorjem v rabi pri klasičnem in zgodovinskem pouku. Založba Kleinmayer & Bamberg se je očitno ozirala na to in je določila preprosto, a okusni knjižici jako zmerno ceno.

— Pevski zbor Glasbene Matice. Ta petek odpradeta radi odsotnosti večjega števila pevcev skupni vaji za ženski in za moški zbor. Zato prihodnji četrtek ob 18.15 skupna ženska, ob 20. skupna moška vaja. V torek in sredo kakor vedno. Priglasitev v zadnjem času vabljenih novih pevcev samo še prihodnji torek (alt. tenor) in sredo (sopran, bas); poznejši sprejem nemogoč. — Pevska šola 10. novembra ob pol osmih. — Dances, v četrtek, ob 18.15 odbojstva seja. — Odhor. 256/n

— »Prodano nevesto« so vzporedili tudi v Revalu v Estonki z enakim velikim uspehom kakor v drugih severnih mestih.

Julijska Krajina.

— Nered in zastol na sodnihih v Julijski Krajini. V Trstu so zborovali odvetniki tržaško-istrskega kolegija in se bavili s kričnimi razmerami, ki so se razvile v zadnjih letih po vseh sodnihih v Julijski Krajini, največ pa v središčih. Poročal je odvetnik dr. Gutman. Sodna uprava je zelo zanemarjena. Pogosti so slučaj, ko se pravde po tridneh vlečejo čela leta in na tisoče je pravi navadno sestave, ki se dosegajo s težavo in stroški, ali ne morejo se izvesti, da bi se tako dosegel namen, radi katerega so bile izrečene. Milijoni vrednosti, pripadajoči mladotlenikom ali slaboumnim osebam, so brez potrebnega stalnega državnega nadzorstva in milijoni iz zapuščin in dedščin se ne morejo nalagati plodnosno v industrijah, v trgovini in novih

podjetjih. Številnih aktov tudi sploh ni mogoče več najti. Vsega obžalovanja vredno stanje škoduje tudi državnemu ugledu v inozemstvu. Trgovske spore z zalednimi državami imajo reševati naše sodnije, toda sedanje sodno postopanje vzbujajo povsodi nezaupanje. Tako se je bati, da se zunanja trgovina lahko preokrene na druga pristanišča. Vzroke temu stanju iščejo odvetniki v glavnem v tem, da se je skrčilo število sodnikov in pisarniškega osebja, da so se razcepile ukrajne sodnije, da se delo ne razdeljuje racionalno in se preveč obremenjuje posamezne sodnike. Koliko dela povzročajo le nove določbe o sodnih taksah, še toliko bolj, ker so zakoni nepopolni, vsled česar se v novih pokrajini plačuje mnogo več taks nego v starih. Nadalje se ni izvršila asimilacija sodnijskih funkcionarjev in nad sodnim osebjem izpod prejšnjega režima so baš sedaj razpisana nova postopanja političnega značaja. Uradniki so bili odpušteni, mnogi pa so odšli sami od sebe, ker niso mogli več zdržati v svoji službeni negotovosti. Po preturah nele da imajo mnogo preveč dela, povrhu tega po nekaterih uradih manjka vsaka razsvetljava. Odvetniško poročilo zaključuje, da hočejo doslej ostati še pri protestih, ako se pa razmere ne izpremenijo, bo treba poseči po drugih sredstvih. — Odpuščenih oz. umirovljenih je bilo zadnja leta cela vrsta uradnikov po primorskih sodnihih. Oditi so morali taki, ki so bili izborni usposobljeni, ki so vršili svojo nalogo resno in vestno v korist prebivalstva in v ugled sodne uprave, jezikovno so bili vsestransko usposobljeni, toda zadelo jih je »čiščenje« in bili so izgnani iz sodnih dvoran. Vse polno jugoslovenskih sodnih uradnikov počiva ali se bavijo z drugimi posli, pa tudi mnogo italijanskih je bilo odpuščenih. Prišli so novi ljudje, ki se po največ ne počutijo preveč dobro na svojih mestih, jezikov ne znajo, delo se množijo, osebja vedno manj, nastajajo kaos in nered, da je pravi škandal in sramota za italijansko sodno upravo. Zanimivo je, da se je odvetnik Gutman v svojem poročilu narahlo sicer ali vendarle dotaknil nereda, ki vlada baje po sodnihih tudi v starih provinciah!

— Za zgradbo izvoznega trga v Gorici je dovolil pokrajinski upravni odbor v Vidmu v svoji zadnji seji najetje posojila v znesku 200.000 lir.

— Smrtna kosa. Umrl je v Trstu tržaški stolni kanonik g. Fran Kosar star 82 let. Pokojnik je bil vrli slovenski duhovnik, ki se je s toplim srcem zanimal za kulturno in socialno delovanje Slovencev v Trstu. Imel je za potrebe svojega ljudstva vedno odprto roko in ako ga je klicala dolžnost na branik, se ji je odzval. Tako je bil začetkom devetdesetih let v drugem okraju, v katerem je takrat služboval kot župnik na Katinarji, izvoljen v tržaški mestni zastop oziroma deželni zbor. Na cerkvenem polju ima istotako velike zasluge in škofjska pisarna bo pogrešala tako neumorno delavca, kakršen je bil pokojnik. Kanonik Kosar se je rodil leta 1843 pod Šmarno goro. Pokopal so ga na Katinarji.

— Upnikom tržaške »Banke Adriatice«. Pri zadrugi zvezi v Trstu se je osnoval odsek, ki si je nadel nalogo, da zastopa korist upnikov tržaške »Banke Adriatice«. Poziva se vsled tega interesance, da prijavijo svoje kakršnekoli terjatve nasproti omenjeni banki imenovanemu odseku do 20. novembra t. l. — Prijave naj se naslovijo na: »Zadruga Zveza« v Trstu, Via Torre Bianca 39/I.

Konzulati v Ljubljani:

Češkoslovaška: Breg 8/I.
Belgija: Urad Ljubljanskega veleposl. Avstrija: Turjaški trg 4/II.
Italija: Zrinjskega cesta 3/I.
Portugalska: Dunajska cesta 33.
Francija: Dunajska cesta (Ljubljanska 39/I).

Prosveta.

SENTJAKOVSKI ODER:

„Maks v škripcih.“

(Görner, burka v 3 del.)

Cankar-Remec-Görner. Vsekakor ne navadna vrsta. Posebno končni repek nekam čudno vpliva. Med nami — takih neumnosti Sentjakobčanom res ni treba. Tega ne zaslužijo niti igralci, niti publika, ki redno poseja njihove predstave. Obe strani sta dokazali, da sta zrelli tudi za boljše literaturo. Saj ne trdim, da bi morali igrati same tragedije in »psihološko-globoke« komedije, vendar bi nam ravno Sentjakobčanom lahko priznali s takimi predmetnimi škripcali, ki so pisani menda nalašč za ljudstvo. Ti ubogo ljudstvo! Še vedno mi je nerazumljiva trditve, da je treba bedastih in brezpomembnih burk za »folk«. Po domače seveda za blagajno. Tu gre namreč predvsem za blagajno in potem

še za »hrano tudi manj izobraženega naroda«. Zavožena pot! Po mojem je prva naloga prosvetnih društev, da skrbijo za pouk in šole v drugi vrsti za zabavo. Skušnja, da se dasta pouk in zabava na najenostavnejši način združiti. O zabavi pa si moramo razčistiti pojme: saj ni res, da je zabava vedno samo tam, kjer je smeh. Gre za to: k d o se smeje in k d a j se smeje? Če bi ljubitelji takih »ljudskih« veselolger to dvojno dobro preudarili, bi mogoče le spremenili mnenje o vrednosti in koristnosti takih komadov. Če misli prireditelj takih predstav, da ljudstvo brez njih ne more živeti oziroma da se mu samo na ta način polni blagajna, se bridko moti. To je golo podcenjevanje ljudske pameti in okusa! Ljudstvo ni neumno in delansko ne želi takih neslanosti (in če jih želi, tedaj samo po krivdi takih iger, ki so pisane »kakor nalašč za ljudstvo«); posečalo bi ravnotak ali pa še rajši boljše komedije, če bi bile

Dr. I. L.:

Tudi pred desetimi leti ali po desetih letih. kakor hočete.

Konec.

Obravnava je tralaja tri ure in pol. Ko me je peljal paznik nazaj v vrtico, sem prosil, naj me izpuste na črti in naj mi dajo par cigaret, kajti vse je trepetalo v meni...

Moj prošnji so ugodili. Sprehajal sem se celo uro in se počasi pomiril. Neki znanec mi je pravil, da je sedel dr. Bučar tisti večer v družbi svojih prijateljev in da je rekel, da ga je vse, kar je slišal, ganilo do solz. Pili so s prijatelji na srečen izid.

Jaz pa sem imel težko noč, zakaj dolga je bila še pot od Novega mesta do Ljubljane in iz Ljubljane naprej v Wagno, Hainburg, Sitzendorf in Mittegraben in od tam v kasarne na Dunaj, z Dunaja na fronto do bitke pri mestu Pancy v Romuniji 19. avgusta 1917, kjer me je končno granata rešila iz pesti avstrijskih trinogov, katerim so me izročili zvesti zastopniki slovenskega ljudstva v SLS.

Štiri leta po novomeški obravnavi sem v Pragi praznoval propad Avstrije, o katerem sem bil prepričan takrat na obtožni klopi prav tako, kakor v letih pred vojno; mislil pa sem tudi, da propadejo moji denuncijanti. Pa niso.

Letos je bilo v Ljubljani razpisano neko mesto in mislil sem, da bi bilo prav in pošteno, da bi po šestih letih svobode tudi jaz dobil svoje definitivno mesto v državi, za katero sem vendarle nekaj storil, saj je tudi moj denuncijant definitivno in še nihče ni klical na odgovor ne njega ne tajništva SLS za to, kar se je godilo L. 1914. In sem vložil prošnjo. Prošnja je šla v Beograd in je tam prišla v roke gospodom od SLS. Seveda so jo vrnili in zapisali, da je Ni. Vel. kralj imenoval na isto mesto drugega prosilca. Kralj je seveda podpisal, kar mu je predložil prosvetni minister; prosvetni minister pa je dr. Korošec, dr. Korošec pa je vodja SLS. SLS pa je tista stranka, ki je pri nas pred vojno preganjala srbofile in jih leta 1914. denuncirala. In zdaj pogledajmo: L. 1914 je bil avstrijski minister menda znani Hussarek, šolski

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 30. oktobra 1924.

Zadnja borba Slovanov in Germanov?

Končna borba Slovanov in Germanov najde Anglosakse na strani Slovanov in Francozov. Viljem II. v decembru 1912.

Ko je leta 1914. izbruhnila svetovna vojna, jo je takratni nemški kancelar Bettmann-Hollweg označil kot borbo med Slovanstvom in Germanstvom. To izjavo so med vojno mnogo citirali in splošno je bilo prepričanje, da je ta kraljica vzrasla na kancelarjevem zelniku. Toda zdaj se, da ni njen oče nihče drugi, kakor sam cesar Viljem II. in da si je Hollweg to frazo samo izposodil od svojega gospodarja ali pa mu jo je ta naravnost položil na jezik.

Bivši veliki admiral Tirpitz namreč pripoveduje, da je 3. decembra 1912. bivši nemški veleposlanik v Londonu, Lichnowski, obveščajoč svojo vladu o svojem razgovoru z lordom Haldanom, ugotovil, da bi Anglija ne ostala ravnodušna, ako bi Avstrija napadla Srbijo. K temu poročilu poslanika Lichnowskega je Viljem napravil svojo prvo pisemno pripombo: »Končna borba Slovanov in Germanov najde Anglosakse na strani Slovanov in Francozov.« Iz te ugotovitve cesarja Viljema je razvidno, da je leta že med balkansko vojno mislil na končno odločilno borbo med Nemci na eni in med Slovanov in Francozi na drugi strani. Vojna proti Rusiji in proti Srbiji, ki so jih Nemci in Avstriji smatrali kot predstavljateljce Slovanstva, je bila zasnovana že leta 1912. in je imela namen, s enim udarcem streti obe ti slovanski državi, obenem pa tudi Francijo in tako za večne čase zagotoviti nemško gospodstvo ne samo v Evropi, marveč na vsem svetu. Nemški načrt in cilj v svetovni vojni je torej bil, zadati Slovanstvu tak udarec, da bi se nikdar več ne moglo osvoboditi nemškega jarma. Ta proti Slovanom naperjeni načrt se gotovo ni nanašal samo na vojno, marveč je imel v računih tudi sistematično velikopotezno protislovansko akcijo za slučaj vojne zmage — po starorimskem načelu: *Vae victis!* (Gorje premagancem!) Danes se tega pri nas nič več ne zavedamo, ko smo neomejeni gospodarji na svojih tleh, ne uvažujemo, da bi se v slučaju nemške avstrijske zmage danes razpenjal nemški most od Belta do Adrije, kjer bi Slovanec opravljal samo še suženjske posle, ne upoštevamo, da bi bil naš jezik definitivno iztisnjen iz vseh uradov, kol in sploh iz javnega življenja, in ne verujemo, da bi bile slovanske pokrajine v nekaj desetletjih ena sama velika grobnica, na kateri bi se blestel napis v nemškem jeziku: »Tu so nekoč živeli Slovenci, ker so nam bili na poti na našem pohodu na Adrijol«.

Viljem je leta 1912. govoril o končnem odločilnem boju med Slovanov in Nemci. Ali je bila ta končna odločilna borba svetovna vojna? Ali so bili v tej vojni definitivno poraženi Nemci, ali je za vekov veke odstranjena nevarnost, da bi nekoč v bodočnosti zopet zavladali nad Slovanov nemški gospodarji? Vse kaže na to, da borba med Slovanov in Nemci še ni končana in da izbruhne boj na življenje in smrt med nemškim in slovanskim življenjem še v bližnji ali daljni bodočnosti.

Tega se žal ne zavedamo, zato tudi naša nesrečna politika, ki stremi zgolj za tem, da oslabi našo državo, mesto da bi zastavila vse sile v to, da bi napravila našo državo tako silno in močno, da bi z zaupanjem lahko gledala v bodočnost, v dobo, ko se ima odločiti, ali naj ostane Slovan na svoji zemlji svoj gospod, ali naj postane zopet rob svojih prejšnjih nemških gospodarjev.

— **Udruženje za Društvo narodov.** Včeraj se je ustanovilo na ljubljanski univerzi dijaško Udruženje za Društvo narodov. Ustanovnemu zboru so prisostvovali g. rektor dr. Karel Hinnerlechner, gr. prof. dr. Pita m. in g. Djura Popović, član tajništva Društva narodov v Ženevi. Prav iskreno puzdravljamo to ustanovitev. Ideja Društva narodov bo tako vsklila v naši akademski mladini, ki jo bo zanesla v najširše sloje naroda. Enaka udruženja že več let obstajajo po večini inozemskih vseučilišč, predvsem se po svojem velikem številu članov in svoji delavnosti odlikuje praško udruženje, ki si je pridobilo že svetoven sloves.

— **Zborovanje male ženske antante v Beogradu.** V sredo je bilo ogledovanje mesta in naprav ženskih organizacij. Proti večeru je predavala predsednica ženske zveze g. Delfa Ivanič o slovanski in srbski ženi. Zvečer čaj na rumunskem poslanstvu. V četrtek dne 30. oktobra. Dopoldne ob 11. otvoritev izložbe. Od 15. do 18. prva seja, zvečer sprejem in koncert s plesom, katerega se udeležijo tudi umetnice in operne pevke. V petek 31. oktobra dopoldne in po-

polodne seje, zvečer čaj na poljskem poslanstvu. V soboto dopoldne seja, popoldne izlet v okolico. Zvečer sprejem na češkoslovanskem poslanstvu, potem predavanje g. M. Kočonde o hrvaški ženi. V nedeljo 2. nov. dopoldne seja, popoldne ob 4. javno svečano zborovanje. Zvečer banket ženskega pokreta. V ponedeljek 3. nov. dopoldne zaključna seja. Zvečer sprejem pri predsednici male ženske antante g. Kantakuzen.

— **Položnice prilagode** v današnji številki vsem onim cenjenim naročnikom, katerim poteče naročnina koncem tega meseca, ali jim je potekla že tekom oktobra. — **Prosimo prijaznega uvaževanja.**

— **Reorganizacija učiteljskega.** Prosvetno ministrstvo je izdelalo načrt o reorganizaciji učiteljske po vseh večjih mestih. Po tem načrtu naj bi se reorganizirala učiteljska in učni program pač po želji klerikalcev morda tako, da bi bodoči učitelji v Sloveniji bili samo — klerikalci, na Hrvaškem — radičevci, v Bosni in Hercegovini pa — spahovci. Toda iz te moke ne bo kruha!

— **Odlikovanje.** Francoska vlada je odlikovala načelnika ministrstva pošte in brzojava Milana Djordjevića z redom častne legije.

— **Novi inspektor vsega bogoslovja.** Ministrstvo ver je imenovalo za inspektorja vsega bogoslovja v državi dosedanjega načelnika pravoslavnega oddelka Božo Lukiča.

— **Dr. Julius Szeps umrl.** Kakor javljajo iz Pariza, je umrl znan urednik dr. Julius Szeps, ki je bil nazadnje sodnik »Neues Wiener Journal«. Dr. Szeps, čigar oče je imel zveze z visokimi dvornimi krogi na Dunaju, je v »Neues Wiener Journal« priobčeval zanimive politične članke, tičeče se predvsem dogodkov na dunajskem dvoru.

— **Meškovo slavo v Ptuj.** Vsem udeležencem naznanje! Ministrstvo sponzorja je z odlokom z dne 23. tm. dovolilo vsem udeležencem vojni listek za polovico ceno. Udeleženec si nabavi celi vojni listek do Ptuja. — Tukaj karte ne odda, marveč jo shrani. V Ptuju se mu bo izstavila primerna legitimacija in se z voznim listkom, s katerim se je v Ptuj pripeljal zopet vrne. To dovolilo velja za čas od 7. do 14. nov. To vsem, ki se nameravajo udeležiti Meškove slavnosti na znanje! — Odbor.

— **Ameriški brodovje v Splitu.** V tork je prišlo v Split ameriško brodovje pod vodstvom admirala Andrewa. Ogromna množica ljudstva je prisostvovala prihodu Američanov in jih z navdušenjem pozdravljala. Ameriškiemu admiralu je bila na slovesen način izročena diploma častnega meščanstva splitskega mesta.

— **Iz Slovenjgradca.** Na inicijativo gospe Jožeta Rotovnika, veleposelnika v Legnu pri Slovenjgradcu in prisidnika okrajnega zastopa slovenjgradskega, se vrši v nedeljo dne 9. novembra 1924 ob pol 15. popoldne v dvorani hotela Goll v Slovenjgradcu družabni sestanek gg. občinskih predstavnikov in odbornikov slovenjgradskega okraja, pri čemur se bodo sprejemale denarne naklonitve za podporo po strašnem nevarju dne 8. avgusta t. l. prizadetim prebivalcem dolin Ločnice, Hrasnice in Radovljščice v srezu Kranj. Vstop prost. Nastopi slovenjgradski salonski orkester in razni pevski zbori. — Z ozirom na dobrodelni namen tega sestanka se vabijo nanj tudi vsi drugi krogi občinstva.

— **Kongres lekarnika saradnika.** Dne 1. in 2. novembra o. g. održa č se v Zagrebu IV. redovni kongres »Saveza Apotekarskih saradnika u kraljevini SHS, na kojemu će se sastati lekarniki saradnici iz cijele države (lekarnički asistenti), da saslušaju referate Savezne uprave i uprave pojedinih sekcija (Beograd, Zagreb, Ljubljana, Sarajevo, Split), da izaberu predsjedništvo Saveza, te rasprave razna pitanja, organizaciona i ostala staleška i stručna. Kongres se održava u Ljekarničkom domu, Marovska ulica 2. Učesnici kongresa uživaju 50% popusta na željeznica. Iza kongresa razgledati će učesnici kem-farmaceutске tvornice »Galenus« u Zagrebu i »Kaštel« u Karlovcu.

— **Glavo da, sablje pa ne.** V tork se je vršil pred beogradskim vojnim sodiščem zanimiv proces proti podporočniku V. Govedaroviću, ki se je pregrešil proti vojno-kazenskomu zakoniku. Obtoženec se je vračal 11. aprila ponoči s svojim prijateljem, ki je nosil pod pazduho kitaro domov. Ku sta prišla na glavno ulico Zagreba, kjer je služboval. Je Govedarović »sablja zaropotal po tleku in opozorila stražnika, ki je prošil častika, naj sabljo nekoliko dvigne, da ne bo motil nočnega miru. To je bila predpogovorna poznejših dogodkov. Govedarović se je malce vinjen ustavlil s svojim prijateljem pod oknom hiše št. 120 na Illici, kjer je stanovala kraljica njegovega srca. Začuli so se zvoki kitare in podporočnikove podoknice »Čini me čini«. Vestal stražnik je takoj prihitel za trubadurjem, ali videč častnika s sabljo, ga ni hotel motiti, dasi je Zagrebčane podokničarja na Illici prebudila. Nesreča je hotela, da je prišla z druge strani skupina mladih ponočnjakov, ki je nameravala prirediti sere-nado pod istim oknom. Stražnik se je oja-načil in prošil častnika naj neha peti. Govedarović je res ubogal, zato pa se nadaljevali njegovo delo drugi. Tedaj se je vrnil, ker ga je ježilo, da mu civilisti mešajo stene. Skupina mladih Zagrebčanov se je zatekla k vojaški patrulji, proseč jo, naj aretira vsiljivega častnika, ali slednji se ni hotel ukloniti. Po prepiru je odšel domov. Pred vojnim okrogom so ga obkolili isti stražniki in patrulja, zahtevajoč, naj gre z njimi v stražnico. Ker se je uprl, je padlo povelje: Razorožite ga! Stražniki so planili nanj od vseh strani, ali Govedarović je potegnil sabljo in jo vihtel krog sebe. Kmalu so se vsi stražniki razbežali. Drugi dan je bila vložena

proti hrabremu častniku obtožba. Obtoženec je priznal svoj čin, ali kot vojak je moral pokazati svojo hrabrost. Sodišče ga je sicer obdolžilo po §§ 81 in 82 vojnega kaz. zak., toda s kraljevim ukazom mu je bilo junaštvo oprosteno.

— **Velika ponesreba v Djakovem na Hrvaškem.** Včeraj je bil prepleljan v Zagreb ravnatelj konzumne zadruge v Djakovem Ivan Nussel. V konzumni zadruzi so ugotovili primanjkljaj 3.000.000 kron, ki pa bo po končani reviziji še večji. Ravnatelj Nussel, ki je dobil od upravnega odbora popolno zaupanje, je delal, kar je hotel in je kupoval cele vagonne žita na svoj račun, plačeval pa je z denarjem zadruge.

— **Iz raznih krajev države.** Na podlagi anonimne ovadbe, ki jo je prejelo državno pravništvo v Novem Sadu, je bila odredena ekshumacija trupla pred kratkim umrlega kraljeva Nikolaja Barančija, ker obstoja sum, da je umrl nenaravne smrti. V Novem Sadu se je vrgele pod tramvaj 70-letni dninar Andrej Bell. Tramvaj ga je povozil do smrti. Vzrok samomora je bila beda. — Smrtno se je ponesrečil v Novem Sadu slaščičar Jovan Stojanović. Skočil je na tramvaj, ki je bil v diru in je med tem, ko je stal na stopnicah, udaril z glavo v obcestni drog. — V Sarajevu se je najpreje zastrupila z lihozom in nato obesila Pavlina Bogović. Samomor je izvršila baje zato, ker bi morala plačati 20.000 dinarjev davka, ni pa imela denarja.

— **Odprta tatvina v državnem oddelku za zbirko znamk.** Glasom poročila državnega oddelka za zbirko znamk so bili leta 1915, povodom evakuacije srbske armade v Kraljevem in Prizrenu, iz tresorja oddelka za zbirko znamk, ukradeni vsi ključji za izdelovanje poštinih znamk od leta 1867 do leta 1914. Pri tej priliki je bila ukradena tudi večja količina nepokrovanih znamk različnih izdaj od kneza Mihajla do kralja Petra. Ukradenih je bilo tudi več albumov z znamkami, ki predstavljajo naravnost neprecenljivo vrednost. Ker je preiskava ugotovila, da se večina teh ključev, albumov in znamk nahaja v rokah zbirateljev znamk in filatelistov v Jugoslaviji, se tem potom opozarjajo vsi filatelisti in druge osebe, ki so v posesti takih ključev, da jih najmanj do konca t. l. izročijo policijskim oblastim. V nasprotnem slučaju se bo proti njim sodnijsko postopalo.

— **Ukraden šef jugoslovanske ekspoziture v Marsellu.** Šef ekspoziturne agencije v Marsellu Nikola Uzelac je na policiji v Beogradu prijavil, da mu je bil v noči od ponedeljka na torek med vožnjo Zagreb-Beograd ukraden potni kovčeg, v katerem se je nahajala različna obleka. Poleg tega je bilo v kovčegu več strokovnih knjig in instrumentov v skupni vrednosti 30.000 Din.

— **Alija se je zopet pojavil.** V bližini Fruške gore se je zopet pojavil znan ropar Alija, ki je izvršil dosedaj več držnih roparskih napadov. Alija je ravno tako drzen in nasilen kot je bil Čaruga. Orožniki ga zasledujejo, vendar je ostalo dosedaj vse zasledovanje brezuspešno.

— **Tragična smrt.** V Borovnici so podirali barako strojarja Debelaka. Pri tem je padel težak hloj njegovi soprogi na glavo in jo ubil na licu mesta.

— **Drzni žeparji.** Med vožnjo Sisek-Sunja na Hrvaškem je bil pred dnevi ukraden trgovcu Giuro Smiljanč iz Ratovčice. Tat mu je prerezal telovnik in mu ukradel listino s 176.000 dinarji. Smiljanč trdi, da gre za dobro organizirano tolpo žeparjev. Spominja se samo, da je v vagon stopilo več moških, nakar se je kmalu onesvestil. Omamili so ga z opijem. — Na podoben način je bil ukraden tudi ljubljanski trgovec Peter Bernik, o čemer smo že poročali. Poleg Smiljančice je bila ukradena tudi nekemu slovanskemu trgovcu listino s 90 tisoč dinarjev.

Nasle bilo je od pametke vse Primorje in ves Korotan.

9. novembra 1924
Dinarski dan
za neodrešene brate in sestre.

»Jugoslovenska Matica.«

Iz Ljubljane.

— **Italijanski generalni konzulat v Ljubljani.** Mesto dosedanjega konzularnega zastopstva je italijanska vlada sedaj osnovala v Ljubljani generalni konzulat. Za generalnega konzula je imenoval markese Paterno di Sessa, ki je že prispel na svoje službeno mesto. Kakor čujemo, se je pridobila največjo zaslug za to, da je bil v Ljubljani osnovan mesto dosedanjega konzularnega zastopstva generalni konzulat, Trgovska in obrtniška zbornica.

— **Na narodni praznik 1. decembra** priredi tudi letos ljubljanska sekcija »Jugoslovenskega novinarskega udruženja« v dvorani »Uniona« koncertno akademijo v korist penzijskega fonda. — Odbor prosi ljubljanskega organizacije, da se pri svojih prireditvah ozirajo na ta termin, ker za konkurenčne prireditve ne morejo računati na časopisno reklamo.

— **Sramota! Praznik Vseh svetih** se bliža, pohiteli bomo na grobove naših dragih. Na pokopališču pri Sv. Križu počiva skladatelj slovenske narodne budnice »Naprej zastava Slave« in naše državne himne »Bože pravde«, l. 1914. umrl Davorin Jenko. Njegov grob je bil popolnoma zapuščen in malo je manjkalo, da zemskih ostanov zaslužnega srbskega in slovenskega skladatelja te dni niso prekopal. Svoj čas je bila dala Zveza slovenskih pevskih zbo-

rov oklic na javnost za zbiranje prispevkov za Jenkov nagrobni spomenik. Odziv je bil malenkosten, prav tako prošnje na ministrstvo prosvete za denarno pomoč v ta namen niso imele uspeha, tako da od danes Jenko nima niti skromnega nagrobnega kamna. Njegov grob bo na Vse svete popravljen. Naše zavedne pevce pa prosimo, da ga okrasé s cvetjem.

Ob Vseh svetih izide „Slovenski Narod“
v povišani nakladi in v večjem obsegu. Inzerate za to številko sprejemamo od petka 9. ure dopoldne.

— **Skrbimo za naše otroke.** Vojna je uničila mnogo rodbin, mnogo otrok je izgubilo očeta in prehranjevalca ter so izročeni največji bedi. Samo v Ljubljani biva ca 1000 otrok, ki nimajo niti obleke, niti hrane ter so po večini navezani na milodare. Da se tem vsaj nekoliko odpomore, zlasti sedaj v zimskem času priredijo vca humanitarna društva v Ljubljani (kdo so ta humanitarna društva?) božičnico za revne otroke. V to svrhu izvedejo nabiralno akcijo, da morejo kriti velike stroške za to prireditve. V teh dneh prodajajo članice humanitarnih društev sveče za grobove. Čisti dobicek je namenjen za božičnico. Kupujte sveče le na onih stojnicah ki so v to svrhu označene. — Pomladek rdečega krizja bo dne 1. in 2. novembra zbiral darove po vseh ulicah mesta Ljubljane. Vsak najmanjši dar je dobrodošel, vsled česar ne odklanjajte nabiravcev. Marsikdo ima doma stvari, n. pr. obleko, perilo, čevlje itd. katere lahko pogreša, ker mu ležijo nerabljene v predalnih. Vsi ti predmeti so dobrodošli za božičnico ter bi marsikateremu otroku pomogli v najhujši stiski. Darovi se oddajo lahko tudi na mestnem magistratu v socialnem uradu.

— **Popis revnih otrok.** Po naročilu mestnega magistrata bo oskrbnik ubogih — za Vodmatski okraj — vpisoval revne otroke, ki so potrebni kakršnekoli podpore nadzorstva in one, ki pridejo v poštev za božičnico. Zgleda naj se starši ali varuhi vsak dan popoldne od 3. do 4. ure od 30. oktobra do 7. novembra t. l. pri Lehpamer, Prisodna ul. števil. 1./II./20.

— **Smrtna kosa.** Snoči je po dolgotrajni težki bolezni umrla ga. Lucija Pirč, roj. Rode, vdova po pokojnem velezaslužnem predsedniku Kmetijske družbe Gustavu Pirču. Pokojnica je bila izredno simpatična dama, dobra narodnjakinja, izvrstna gospodinja, blaga, požrtvovalna žena, ki je bila pokojnemu na tako tragičen način umrlemu soprogu najkrepkejša opora v življenju. Pokojnica je bila izredno blagega srca, ki je imela vsikdar razumevanje za tuje gorje. Tragična usoda njeneza soproga jo je silno potrla in je tudi nemara pospešila razvoj njene bolezni. Znan je bila zlasti v Ljubljani, pa tudi v Bohinju, kjer je v svoji vili prebivala večnoma vse poletje. Posvodi so jo visoko čislali in spoštovali kot damo izrednih srčnih vrlin. Njena smrt bo bridko zadela številne njene sorodnike, prijatelje in znanec, ki so kakor njeneza pokojnega soproga tudi njo visoko cenili in spoštovali. Pogreb bo v petek 31. oktobra ob pol 16. s Pokopališče ceste št. 6 na pokopališče k Sv. Krištofu. Bodli ohranjen trajen spomin, njeni spoštovani rodbini naše iskreno sožalje. — Snoči je po dolgi mučni bolezni umrl g. Ivan Stibilj, mi-zarski mojster gradbenega podjetja Tönnle. Pokojnik je bil izredno delaven, pošten in značajan mož, zato je užival pri podjetju vsestransko zaupanje. Pogreb bo v petek 31. t. m. ob 1. iz javne bolnice. Bodli mu ohranjen prilazen spomin!

— **Jarki v trnovskem predmestju.** Opa-ža se, da imajo nekateri posestniki v pomurju mestne občine ljubljanske med Ljubljano in Gradaščico v odprtih obcestnih jarkovih in odvodnih jarkih položene pri prehodih na svoja zemljišča in posestva cementne cevi, katerih svetloba je velika manjša kot na profil tamošnjih jarkov. Izkušnja je pokazala, da toliko časa trebljenje in iščenje jarkov ne bo prav nič koristilo osuševanju tamošnjega terena, dokler se posestniki, ki so sami najbolj prizadeti, ne bodo uklonili in odstranili vseh cementnih cevi, ki so največja ovira za pravilno odvajanje vode. Vsem prizadetim se v zmislu predpisov vodnega zakona naroča, da po preteku enega meseca odstranijo iz javnih odvodnih jarkov cementne cevi ter jih nadomestijo z lesenimi ali betoniranimi nostovi, ki pa niti najmanj ne smejo zožiti profila dotičnih jarkov. Mestni magistrat bo dal po preteku tega časa vse javne jarke preje navedenega pomenja ogledati in bo vse one, ki bi se temu pozivu ne odzvali, kaznoval po obstoječih predpisih.

— **Skupna vaja ljubljanskih pevskih zborov** za nagrobno ob Vseh svetih se ne vrši, kakor prvotno objavljeno, v soboto 1. novembra, temveč v nedeljo 2. novembra t. l. ob 10. uri dopoldne v Glasb. Matič. Petje na pokopališču isti dan ob 3. uri pop. Priidite k vaji točno in vsi. — Odbor Zveze slov. pevskih zborov.

— **KINO »ABONNEMENT.** Elitni Kino Matica (vodeči kino v Ljubljani) sprejema prijave za abonnement z dnem 1. novembra 1924. — Natančnejše pogoje se izve pri blagajni vsak dan od 10. do 1. ure.

— **Koledar slepih.** Vas vse, ki prejmete naše koledarje, kar najljubše prosimo, da jih nam ne vračate, temveč radevolje obdržite in nam v zameno pošljete, po priloženi položnici določeno svoto. Preplačila hvalno sprejemamo in imena preplačnikov kakor tudi svoto naznanimi javnosti časopisnim putem. Podporno društvo slepih v Ljubljani, Wolfova 12.

— **Zimske koncerti v kavarni »Evropae.** Jutri, v petek, zvečer prvi koncert v kavarni »Evropae. Svira godba dravske divizije. — Začetek ob deveti uri zvečer. Vstop prost. 253/n

— **Najmodernejše moške in damske kroje,** preizkušene, razpoložljive in izdeluje po meri ministrstva za trgovino in obrt koncesionirana krojna šola, Zidovska ulica 5/1, Ljubljana. 253/n

— **Tatvina perila.** Ivana Krašovec, stanujoča na Sv. Petra cesti št. 51, je prijavila, da ji je bilo snoči z dvorišča ukradenih več komadov perila v skupni vrednosti 500 Din.

— **Kaj vse krajejo.** Krojaškemu mojstru Antonu Reismanu, stanujočemu na Resljevi cesti št. 7, je bilo 28. tm. ukradene 40 m podloge v vrednosti 1600 Din. — Z dvorišča gostilne Ivančič na Krakovskem nasipu št. 11, sta bili odneseni dve krogli za balmanje, vredni 200 Din.

— **Policijske ovadbe.** Včeraj so prispele na policijo sledeče ovadbe: radi tatvine 7, golufije 1, kaljenja nočnega miru 1, prestopa cestnopol. reda 12, nezgode 1, nedostojnega vedenja 1, vnetja saj 1 in 7 ovadb radi sladkornih cen.

— **Aretacije:** golufija 1, radi pretepa 1 in radi vlačuganja 1 oseba.

— **Čigava je blagajna?** Anton Vidmar vrtnar na Selu, je našel 26. tm. v Taškarnjevemu gozdu železno ročno blagajno, ki je bila sicer zaklenjena, vendar očitno že izropana. Lastnik naj se javi na policiji!

Iz Celja.

— **Kretanje nalezljivih bolezni** v mestu Celju v tednu od 18. do 25. oktobra. Skrlatica: Od prejšnjega tedna ostali 4, iztravela 2, ostala v nadaljni oskrbi 2. Griža: Od prejšnjega tedna ostal 1, ostal v nadaljni oskrbi 1. Ušen: na novo zbolel 1, ostal v nadaljni oskrbi 1.

— **Otrok padel v pralni kotel.** Smrtno se je ponesrečil 3-letni Nuncič Ivan, sinček zidarskega pomočnika Nunciča Ivana v Gaberju. Padel je doma v pralnici v kotel vrelega luga in dobil težke opekline. Prepeljali so ga v celjsko bolnico, kjer je po kratkih bolečinah umrl.

— **Aretran** je bil ševljav Ant. K. radi prestopa ponesrebe. Od strank sprejete čevlje je prodajal in denar zapil. Oddan je bil v zapore okrajnega sodišča.

— **Proračun mestne občine Celje** za upravo leto 1925. je občanom pri mestnem knjigovodstvu ob navadnih urah razpoložen na vpogled skozi 14 dni, ter je do dne 10. novembra. V tem času se lahko pri mestnem uradu vložijo glede proračuna morebitni pomisleki in morebitne pritožbe.

— **Občinski občinski tečaj** bo v prihodnjih dneh otvorilo Trgovsko društvo v Celju. Iz vrst trgovskih nastavlencev prihajajo tudi želje, da bi poleg tega tečaja otvorili še tudi tečaj enega ali drugega živega jezika. Društvo prosi za tozadevne prijave.

— **Občni zbor ljudskega vseučilišča v Celju** se je vršil v ponedeljek, dne 27. tm. ob 8. zvečer v fizikalni sobi deske meščanske šole. V dokaz, koliko zanimanja vlada med Celjani za to važno kulturno institucijo, pribijemo, da se je udeležilo občnega zbora, recil in piši — 10 oseb! Ker je bil ob 8. občni zbor seveda nesklepen, je otvoril gosp. prof. Omerza v odsotnosti nujno zadržanega g. predsednika in obbolelega g. podpredsednika drugi občni zbor, ki je glasom pravil ob vsakem številu navzočih sklepen. Iz poročila tajnice posnemamo, da je priredilo ljudsko vseučilišče v minulemu letu skupno 10 predavanj, ki pa so bila vobče slabo obiskana. Število obiskovalcev je znašalo kvečjemu 30, včasih pa je bilo prisotnih samo po — 5 ljudi, kako da je moralo dotično predavanje odpasti! V zimskem tečaju se je vršil tečaj za knjigovodstvo, ki se ga je udeležilo 25 slušateljev in je imel 23 ur. Društvo šteje 119 članov. Odbor je na svojih sejah med drugim tudi razmišljal, ali se naj delovanje ljudskega vseučilišča radi premalega zanimanja s strani občinstva za enkrat sploh ukine, ali pa naj svoje delo kljub temu nadaljuje. Končna odločitev je bila prepuščena občnemu zboru. Iz blagajničnega poročila je posneti, da je imelo ljudsko vseučilišče v preteklem poslovnem letu 3990,90 Din dohodkov in 2664—20 Din izdatkov; preblek znaša torej 1326,70 Din. Če se prišteje prejšnje denarno stanje društva znaša skupni preblek 3156,54 Din. Knjižnica ljudskega vseučilišča obsega skupno 20 del večnoma znanstvene vsebine. Knjige so večinoma vezane in jih hrani iz prijaznosti g. ravnatelj Serajnik. Dosedanje mu odboru se je izrekel za požrtvovalno delo soglasno absolutorij, g. podpredsed. po poleg tega še posebno priznanje in pohvalo za njegove zasluge, ki si jih je stekel za ljudsko vseučilišče. Pri volitvi novega odbora je bil zopet izvoljen za preds. vlad. sv. g. Em. Lilek, za podpredsednika pa g. Beno Serajnik. V odbor so nadalje izvoljeni: za tajnico gđ. Debeljakova, za blagajnico gđ. Zupančičeva, za knjižničarja g. prof. Omerza ter g. Iv. Prekoršek, dr. Dereanl, dr. Dobovišek, Franjo Koren, Strmšek in gđ. Koširjeva. Namestniki so gg.: prof. Lavrenčič, dr. Steinfelner, Voglar in Zaber. Preglednica računov gg.: ravn. Gruđen in Fran Jelen. Po daljši debati se je sklenilo, da se vrše tudi naprej redna predavanja kakor lanske leto vsak drugi in četrti ponedeljek ob 8. zvečer v risalnici deske mešč. šole, izredna predavanja pa ob nedeljah ob 10. dopoldne. Pristop imajo tudi nečlani. Vsa predavanja se bodo objavljala pravčasno v časopisu in na reklamnih tablah. Predavanja se prične sredi novembra. Nujno bi bilo želeli da bi se povečalo zanimanje za ljudsko vseučilišče in bi se zanj zainteresirali vsi oni krogi, katerim je ta institucija v prvi vrsti namenjena. Ne omalovažujemo požrtvovalnega in resnega dela naših kulturnih društev!

Opozorilo!

Ker se je zgodil slučaj, da je hotel nekdo za moj račun inkasirati, opozarjam cenj. naročnike, da izplačujejo samo onim inkasantom, ki imajo pravilno potrdilo moje firme in kateri se izkažejo poleg tega lahko tudi s od firme potrjeno legitimacijo.

Z odličnim spoštovanjem.

H. PETRIČ.

prodaja premoga in cementa, Ljubljana, Gosposvetska cesta 16/I. 6673

Gospodarstvo.

Trgovina s tujimi valutami v češkoslovaški republiki.

Plačila v češkoslovaških kronah v prid tujcem se sprejemajo samo v bankah, ki imajo pravico do trgovine s tujimi valutami, in sicer: 1. do 3000 Kč na dan brezpogojno, od 3000 do 20.000 Kč proti dokumentom, ki potrjujejo gospodarski namen izplačila, nad 20.000 Kč pa samo z dovoljenjem bančne uprave (emisijskega inštituta) pri finančnem ministrstvu ČSR; ta organ deluje kot kontrolna instanca. 2. neomejene vsote, za katere predložijo interesent dovoljenje ali izjavo glede vloge, in čiji izplačilo je trgovinsko ministrstvo odobrilo, se izplačujejo v češkoslovaških kronah. 3. Do 100.000 Kč, če je denar že naložen na temelju dovoljenja ali izjave glede vloge, o kateri pa trgovinsko ministrstvo še ni sklepalo, kako naj se izplača; za blago, čigar uvoz je dovoljen, je treba predložiti uvozne dokumente, ne da bi interesenti prosili dovoljenja centralne bančne uprave v Pragi; dovoljenje te uprave je pod enakimi pogoji potrebno šele tedaj, če znaša vsota nad 100.000 Kč. Tujci morejo svobodno razpolagati s svojimi krediti, tako na ozemlju ČSR, kakor tudi v inozemstvu.

Vloge češkoslovaških novčanec so dovoljene na račun kakega tujca samo do 20.000 Kč; za večje vsote je potrebno dovoljenje centralne bančne uprave v Pragi, kamor je treba predhodno poslati zadnje dokumente v originalu. Za vloge vrednostnih papirjev v ČSR ni treba nobenega dovoljenja, izkupiček od eventualne prodaje teh vrednostnih papirjev se pa takoj zapiše v potrdilo o tujem kreditu. Če se prodajajo vrednostni papirji, ki so jih ostavili naložne tujci, gre lahko od izkupička do 20 tisoč Kč na odgovarjajoči tuji račun, brez kakršnegakoli dovoljenja, če izvršajo vrednostni papirji iz odgovarjajočega legalnega inozemskega depozita, ustanovljenega s pomočjo gotovine ali pa z dovoljenjem centralne bančne uprave v Pragi. Za potrdilo o vsotah nad 20.000 Kč kot izkupička od vrednostnih papirjev, ki so last inozemcev, je treba imeti dovoljenje centralne bančne uprave v Pragi.

Z dovoljenjem centralne bančne uprave v Pragi se smejo izvažati v inozemstvo češkoslovaške novčanice in vrednostni papirji. Z vsotami, ki so na razpolago v inozemstvu, je dovoljen brezpogojno nakup tujih vrednostnih papirjev. Nakup deviz od strani inozemcev je dovoljen brez posebnega odobrenja, toda samo v onih denarnih zavodih, ki imajo pravico trgovati s tujimi valutami. Nasprotno pa je dovoljena samo proti predhodnemu odobrenju centralne bančne uprave v Pragi arbitražna naprava češkoslovaških kronam, in sicer pod pogojem, da se pridobljene devize izroče omenjeni upravi, vsota v čsl. kronah pa se porabi za izplačilo v notranjosti države. Za druge arbitražne in termine operacije, izvedenjske operacije z golji v češkoslov. kronah, je tudi potrebno dovoljenje centralne bančne uprave.

Tu je valute, ki so jih poslali v domovino emigranti, se preračunajo po dnevnem tečaju in izplačujejo v češkoslovaških kronah, izvedenjske slučaje, ko dovoli centralna bančna uprava izplačilo v originalni valuti. Krediti v češkoslovaških kronah se smejo dajati samo z dovoljenjem centralne bančne uprave. Pri potovanju v inozemstvo je dovoljeno vzeti s seboj 3000 Kč ali enako vsoto v tuji valuti na vsako osebo, na rodino pa 5000 Kč.

Inzerirajte v „Slov. Narod“!

To in ono.

Kino in še kaj.

Kino postaja svetovna velesila. Ako smo že pred vojno govorili o sedmi velesili — tisku — jih bomo imeli sedaj osem, ako se razmerje velesil po svetovni vojni ni znatno spremenilo. Zato bo vprašanje kina rešavala tudi Zveza narodov, ki se sicer peča le s političnimi vprašanji. Kajti jasno je, da ima kino danes velikanski pomen v civilizaciji človeštva.

Pomislimo, da je danes na svetu okroglo 50.000 biografov, dasi se številno ne da natančno določiti. Ako bi obiskalo vsak kino povprečno 300 ljudi na dan, in da se vsaka predstava ponovi navadno desetkrat, vidi en film na poti okoli sveta — 150 milijonov ljudi. Iz tega moremo sklepati na ogromno vzgojno in izobraževalno važnost filmov, pa tudi na nevarnost, ki preti družbi od slabih filmov. Hvala Bogu, da slabi filmi čimdalje bolj izginjajo in da je čim dalje več dobrih. Konkurenca med podjetji je sama pospešila obrat na bolje. Vprašanje pa je, ali bi se ne dalo doseči še več. In tega vprašanja se je lotila Zveza narodov.

Za poročevalca o tem vprašanju je bil izvoljen gospod Suchaire, generalni inšpektor javnega šolstva, francoski ekspert komisije, katere predsednik je znani francoski filozof Henri Bergson, član francoske akademije.

Suchaire priznava, da se nobena človeška iznajdba ni tako hitro razširila po vsem svetu in da je njen vpliv na javnost tako važen, da bo morala Zv. narodov kino obravnavati na svojih sejah. Jezik, ki je taka velika ovira pri vseh mednarodnih zadevah — pri kinu ne igra vloge, zato je kino najmočnejše internacionalno sredstvo med narodi.

Obetajo se na polju kinematografije nove iznajdbe in so se vršili že razni poskusi, vendar smo prepričani, da kino ne bo dosegel ali celo popolnoma nadomestil gledališča, dasi nam nasprotno omogočuje, da vidimo najslavnejše svetovne igralce v njihovih vlogah. Kino tudi ne more nadomestiti knjige, pa naj bodo romani v njem še tako silajno podani, kajti film nam kaže le dejanje, ne more pa nam nuditi lepote jezika in vse globokosti misli, ki jih je napisal pisatelj v romanu: toda pomislimo, da evropska kultura hitro raste, dela se množijo, čas je drag in tako že danes nihče ne more prečitati niti vseh glavnih literarnih del, kaj šele, da bi se zanimal za romane pripovedne vsebine, ki imajo tudi svojo vrednost. In tu vrši kino važno delo med širokimi masami, da jih seznanja z glavnimi svetovnimi literarnimi deli, ki bi bili sicer nedostopni. Tako kino seznanja narode med seboj. Ker pa so vsa velika dela znak svoje dobe, zgodovine in narodnega življenja, prehaja kino s tem že na znanstveno polje in nas uči zgodovine, zemljepisa in narodopisa. S tem prehajamo na znanstveni film, ki je za splošno vzgojo širokih vrst največjega pomena: zgodovinski filmi so prepleteni z raznimi dogodki, v katerih vidimo važne osebe one dobe v glavnih vlogah — zemljepisi, narodopisi in potpisni filmi pa so že na popolnoma znanstveni podlagi. V par urah vidimo pred seboj kraje in ljudi, o katerih bi morali čitati debele knjige in ne bi imeli o njih tako žive predstave, kakor jo nam nudi film. — Kino pa je posrel tudi v druge panoge znanstva in človeškega življenja: v astronomiji in v biologiji vrši kino važno službo in prehaja že na šolsko polje. V filmu vidimo ne le življenje živalstva in rastlin, ampak tudi njih rast in razvoj; poleg tega pa nam kaže film tudi delo človeških rok, ki iz surovin ustvarjajo razne izdelke sodobnega človeštva, kar je zopet ogromnega pomena za splošno izobrazbo in za spoznavanje prirodnega bogastva in človeške zmoglosti in iznajdljivosti. Kino nas vodi v velike tvornice, kjer vidimo delovanje tisočih strojev in delavni rok, vodi nas v delavnico učnjaka, ki išče novih znanj, ki jih je človek obvladal in vpregel v delo za napredek človeštva.

Prednost filma je v tem, da nam more predložiti vsako posamnost v povečani obliki in s primerno razlago, da nam pokaže sestavine celote in odpira nam pogled in najtanjše kote prirodnega in življenjskega delovanja.

S tem stopa film na polju ljudske prosvete in izobrazbe in postaja učno sredstvo v šoli. Znano je n. pr., da so Čehi v Podkarpatski Rusiji, ki je bila zelo zaostala, ker so jo Madžari zane-marjali, uvedla potujoči kino. Stvar je bila enostavna. Kino je potovalo po vaseh in predvajal razne filme iz vseh panog človeškega znanja. S tem se je počasi začelo izobraževati ljudstvo, ki je bilo prej proti vsaki izobrazbi in šoli. Bila je to nekakša splošna šola za do-rastle, kajti pokrajina je štela toliko analfabetov, da ni bilo mogoče upati na to, da bi se popravilo, kar je bilo za-mujeno. Kino je naučil nepisane ljudi vsaj glavnih stvari, ki jih danes ve vsak človek po dovršeni ljudski šoli. Film pa porablja danes že tudi univerza pri svojih znanstvenih predavanjih. V Franciji ima skoraj vsaka srednja šola svoj kino, kjer se predvajajo filmi iz prirodopisa, živalstva, zemljepisa, narodopisa itd. Počasno stopa film tudi v službo ljudske šole: namesto dolgočasnega pripovedovanja in poplavljanja vidi otrok pred seboj žival v prirodi, vidi tuje narode, njih šege in navade, vidi rudnike, tovarne in najrazličnejše pokrajine, ki bi jih sicer nikoli ne videl, razvoj rastlin in njih uporabo. V Pragi n. pr. je vsaka šola prideljena h kakemu kinografu, ki mora dati enkrat na mesec za to šolo pred-stavo z znanstvenimi filmi. Otroci za-sedejo prostore in pred njimi se vrste najprej kraji in mesta iz njihove do-movine, vidijo Tatre, pastirje ali druge važne stvari iz zadnje dobe, nato pride n. pr. izdelovanje svil, potovanje po morju in za zaključek kakka lepa šaljiva zgodba za otroke. Srečni otroci! Pride čas, ko bodo vsi deležni teh dobrot. Seveda v šoli nekatere stvari bolje poda-ja skriptikon, ki spopolnjuje kino. V kulturnih državah je danes malo šol brez skriptikona in ministrstvo šole poskrbi za diapozitive, da se olajša in oživi pouk. Kajti moderna doba zahte-va danes od človeka marsikaj, kar mu včasih ni bilo treba vedeti in kino po-spešuje pouk, da se vrši hitreje in na-zornije.

Kino pomaga danes tudi časopisju. Velike manifestacije, zlete, dogodka, olimpiade itd. vidimo čez nekaj dni v kinu. Politiki, ministri in veliki močje nastopajo na platnu pred množicami in so s tem široki javnosti mnogo bližje nego nekaj.

Te vrste posnetki pa imajo poseben pomen za bodočnost, ker gredo filmi v državni arhiv in čez sto let bodo mogli naši potomci velike dogodke sedanjosti in važne osebe sodobnosti videti žive pred seboj.

Zveza narodov se je torej zavzela za to, da se poučni in znanstveni filmi kotlikor mogoče širijo med mase, da se s tem pospeši splošna izobrazba. Ko-

mislija je predložila sledeče resolucije:

1. Komisija smatra za primerno izdati internacionalen katalog znanstvenih filmov in naroča mednarodni informacijski vseučiliški pisarni, da se s študentsko federacijo švicarsko sporazumi glede tega kataloga.
2. Komisija bi rada pozdravila mednarodni kinematografski kongres, kjer bi se razpravljalo o znanstveni, umetniški in vzgojni strani filmov.
3. Komisija priporoča, da se ustanovi mednarodna razstava šolskih in znanstvenih filmov, oziroma projekcij.

Cas hiti, človeštvo se hitro razvija. Le mednarodno organizirano delo more povzdigniti tudi zaostalejša dele. Zato je treba skupne pomoči in Zveza narodov je tu poklicana na delo — vsak narod pa mora seveda sam pospeševati to skupno šolo človeštva...

Ravnokar je bila Evropa priča ne-navadnemu dogodku: devetletni deček Jackie Oogan, ki je filmski igralec, je vesel, pozdravljen od množice, kraljev in papežev, pomoč nesrečnim otrokom na vzhodu Evrope. Njegova pot je bila skoraj važnejša od razni konferenc in diplomatskih izjav.

V Ljubljani imamo sedaj štiri kinomatografe; nekateri mislijo, da jih bo preveč, toda v primeri z drugimi mesti bi izhajali lahko vsi. Pred nekaj leti niso listi sprejemali niti inzeratov — danes se piše o filmih sredi lista. Kino »Ideal« je bil oblegan, ko se je predvajal film »Higijena v zakonu«. Znak, kako potrebni so poučni filmi. Elitni kino se je vpeljal s par krasnimi filmi v lepo prenovljeni dvorani.

Kino je torej svetoven problem. Mnenja so še deljena, a gotovo je, da je njegova važnost velika. So ljudje, ki gledajo nanj z omalovaževanjem, so ljudje, ki so ga že sili in jih več ne zadovolji — široke mase pa iščejo v njem zabave in pouka. Ako bo kino pri tem delu stal vedno v službi ljudske vzgoje, bo imelo človeštvo od njega veliko korist. In to je namen onih, ki stojijo danes v ospredju filmske produkcije.

KRALJ PEKLA USMRČEN.

Poročilo iz Montreala 28. t. m. v zgodnjih jutranjih urah krvniki na šafotu usmrtili štiri tolovaje, ki so začetkom meseca aprila t. l. ubili in oropali nekega bančnega šoferja. Izmed tolovajev je bil eden popreje detektiv montrealske policije, vodja te razbojniške tolpe je bil neki Italijan, ki je znan med zločinci pod pridevkom »Kralj pekla«. Tudi druga dva sta bila Italijana in eden je preživel medene tedne v Italiji, predno so ga prijeli in postavili na morišče. Nekdanji detektiv, ki je sodeloval tudi kot izbrani atlet, je stal na morišču nepremakljivo kot grški kip. Tudi »Kralj pekla« je zrl smrti pogumno v oči, tretji Italijan se je onesvestil, dočim je mladi Italijan, ki se je nedavno oženil, strastno poljubljal duhovnika in pa jetniškega ravnatelja.

Na stotine avtomobilov se je pripeljalo do jetnišnice, kamor so spustili le zastopnik tiska in zdravnik, kajti bila je velika nevarnost, da bi obiščeno ne poskušalo s silo rešiti obsojence. Jetnišnico so močno zastražili in postavili celo patrulje na motorjih.

* * * Papež kot turist. Znano je, da je bil sedanji papež, dokler je bil navaden duhovnik, izurjen turist. Tudi je priobčil celo vrsto zanimivih turističnih spisov. Glavni Bobba in Francesco Cauro sta sedaj zbrala te spise in jih izdala s pokrajinskimi slikami dr. A. Rattia. Nemški listi poročajo, da izide v kratkem tudi nemška izdaja teh papeževih turističnih spisov, ki opisujejo turo na Monte Rosa in prvi prehod čez vrh Zumbstein, turo na Materhorn, na Montblanc, preko Roherja in vrnitev preko Domgletscherja, planinski nesrečo v dolini Belviso ter končno ponočni izlet na Vezuv.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMSEK
Odgovorni urednik:
VALENTIN KOPITAR.

B. Grimshaw-G. Clavigny:

Gospodična kapetan.

Prebivalci Tanne sicer nimajo nobenih dobrih lastnosti, a silno so gostoljubni. Nikdar ne odrečejo polovice obeda komurkoli, čeprav imajo namen, ga pojesti naslednji dan. Pomigali so družbi, naj se približa in sede krog njih.

Poveljnik je potegnil svojo glavo iz puranovega trebuha, mu z zobmi odgriznil perutnico in jo ponudil gospe Jenkins.

Mladi vojščak se je dvignil, odtrgal kos potlačene marelične torte in ga vrzel gospodični Lydiji. Morali so hliniti prijazne obraze in jesti.

Toda lady Jenkins nikakor ni mogla pojesti kosa mesa, ki so ga odtrgali divjakovi zobje. Zato je prosila enega mladih gospodov, naj ji poišče nedotaknjeno jed, ki bi jo lahko jedla.

Bil je zelo prijazen mlad bančni ravnatelj. Potoval je do Honoluluja in je menil, da pozna navedeno domačino. Na vratu nekega divjaka je opazil zavoj, zavil v liste bananovca, ki je bil pritrjen na vrvi. Prezrel jo je v tem, ko je divjak vtikal v usta ogromen kos pečenke, in dejal:

— Tu notri je kuhani yam, kot ga divjaki vedno tako nosijo. Hočem ga vam ponuditi.

Odvil je suhe liste, predno ga je mogel divjak zadržati; zavoj se je odprl in naravnost v naročje gospe Jenkinsove je padla strašna stvar, človeška noga, vsa črna, ožgana, spečena...

63

Belci so zatulili od groze, vsi so vstali, vsak moški je prijel eno žensko in bežali so kot blazni, v strahu, da začujejo za seboj prasketanje pušk. Divjaki jih sploh niso nameravali zasledovati. Od veselja so vsikali, ko so videli, kako smešno se je družba obnašala na begu in s kako vneto so posebno dame skakale navzdol v dolino.

Vajiti je stala pokonci in se na tihem smejala. — Sedaj pa, tako si je mislila, ne ostanejo več tu. Zvepleni zaliv je naš!

STIRINAJSTO POGLAVJE.

Kralj oboja Lialija.

Ker je Sakson odvedel nekaj domačinov, ki jih je bil najel že neki drugi podjetnik, so mu, vsaj za nekaj časa, zaprl Duge Hebride, in »Sibiline« kapetan je bil prisiljen poiskati si novo polje za svoje delovanje.

Sakson se ni mogel odločiti med gotovim nezakonitim trgovanjem na Salamonskih otokih in poštenim delom, ki se mu je nudilo na otočju Lialiju. Toda Vajiti je bila sita mrzlično nemirnega življenja zadnjih mesecev.

Na Lialiju so rabili prevozno jadrnico, ki naj bi nadomestovala domačo ladjo, ki se je potopila v viharju. Vajiti je pregovorila svojega očeta in nastopila sta slednjič poštno pot.

Vajiti je zlasti ljubila vzhodni del Pacifika. Bila je napol polinezijskega rodu, in divjaško domačinov na zapadu je ni več privlačevalo.

Otočje Liali je bilo za njo in za njenega očeta nekaj novega. Bilo je kramo in za Saksona tem-

bolj privlačno, ker še nikoli ni bil tam in so ga povsod, kjer so ga manj poznali, tem rajši sprejeli.

»Sibila« se je ustavila pred največjim otokom in se vsidrala pred belim peskom na obali. Na vsej avstralski poluti ni noben otok tako sličen scenarii komične opere, kot ravno ta. Od belega peščenega breza se razprostira zelena trata do kraljeve palače, obdane od ogromnih dreves s čudno izrezljanimi listi. To je prava bajna palača s širokimi okni, mogočnimi stolpci in velikim zlatim drogom, na katerem vlni škrlatna zastava. Zgrajena je zelo razkošno iz barvanega lesa.

Vajiti je stala na prednjem delu ladje in občudovala to sliko, ki ji je silno ugajala.

Narod na Lialiju hodi bos okoli in stanuje v majhnih, a lehnih hišah. Obleden je najlepše v cellem Pacifiku: srajo iz svil in tuniko iz kašmira v svetlih, pestrih barvah. Ponosen je na svojega kralja, na svoj parlament, na godbo in cerkvice, ki jih vodijo beli misijonarji. Redno hodijo k maši, na skrivaj pa obožujejo male svete kuščarje.

Liali ima parlament, toda poslanci nikoli ne kujejo zakonov. Ministrski predsednik je večkrat zaprt zaradi razžaljenja veličanstva in finančni ministri se neprestano menjajo, kajti zaradi tatvine jih preženo s otoka.

In vendar je v kraljevi palači pravi prestol, ves iz rdečega baržuna in pozlačenega lesa. Tudi krono imajo, ki se sveti kot zlata, če jo dvorni maršal v soboto osnaži s snažnim praškom. Kralj jo nosi vsako nedeljo, kakor tudi plašč iz herme-

lina in krasen plašč iz rdečih svil, čigar vlečko drže paži v ozkih hlačah in s perjanico na glavi.

Vladar pa je drugače skromen. Če ni velikih sprejemov, prav rad sede na tla v sobanah in kvarta s svojo telesno stražo.

Liali je srečen in bogat otok. Življenje na njem je prijetno in mirno. Na njem je tudi nekaj kolonijskih menjalcev in ducat suhih, nervoznih in čudnih Angležev, ki nikoli nečesto govorijo o svoji domovini in se zanimajo le za lokalno politiko. Besedični so, gostoljubni in leni in večinoma poročeni s kako lepo otočanko, debelo kot prepelica in oblečeno v pester muslin.

Ves ta svet se je zbral okoli novih prišlecev. Hoteli so jih kar odvesti; šest ali sedem naselencev se je prepiralo za čast, da jim ponudijo svoje gostoljubje, toda Sakson je z velikim taktom izbral kavarno Bob Peter za svoje bivališče, kajti ta je imela tudi imenitni naslov hotela.

Takoj je sedel na teraso. Ta dan se je zdel kapetan Sakson naravnost imeniten, čeprav je bila njegova vojaška postava malo sključena. Nosil je svojo najlepšo obleko iz Aucklanda, ki naravno še ni bila plačana in menda nikoli ne bo. Njegova čepica z zlatimi našivi je vzbujala občudovanje domačinov in imel je skoraj ravno toliko oboževateljev, kot njegova lepa hčerka, ki je sedela poleg njega pred rožnato limonado.

Vajiti je kar žarela od veselja. Vendar slednjič zopet enkrat vidi svoje drage vzhodne otoke, vdihava parfum cvetic in čuje godbo tega narečja, ki ji tako ljubko zveni v ušesih!...

Fedor Ljubov:

Mož za sio.

(Dalje)

Kar je spregovoril Vakaralovskij. Imel je cel kup aktov pred seboj na mizi. Dvignil je enega in spregovoril, obrnjen k moji varovanki.

Si ti Polja Tamarina? Sedemnajst let stara in neomljena: Nevski 128. Tedajci je dekletce zakričalo in nje ni prsti so oklenili mojo roko, da so mi silili nohti v meso:

»Imam moža... prisegam, da imam moža... Ti si moj mož, Peter Pavlovič. Kaj ne, ti si moj mož?«

Vakaralovskij je nakrmil svoj obraz tako, kakor je znal v Petrogradu edino on, Volodarskij je pa počil v smeh.

Oba sta si nekaj šepetala in čul sem, kako je Volodarskij dejal:

»Zakon o obveznem braku se je menda zelo hitro obnesel. Parijo se iz strahu kakor miši.«

Ta dvopit je bil za mizo boljševiskih komisarjev primerno počaščen. Nosilci suverene volje ruskega naroda so vohali divjačino.

Vakaralovskemu so se pojavile sol-

za v voščeno modrih očeh, ko me je nagovoril:

»Nimaš slabega okusa, Peter Pavlovič. Čestitam. Daj v zapisnik, da je postala Polja Tamarina naravnim potom tvoja baba in skrbi za potomstvo.«

Zopet so se zasvetile komunistične mu omizju pohotne oči.

Pristopil sem k majhni mizi in podpisal že pripravljeni formular, v katerem je izpolnil vojak samo imena, to je bilo vse.

Bil sem svoboden. Polja Tamarina je odšla z menoj. Bila je rešena.

Hotel sem dobiti v Gorohovi ulici svojo porcijo kruha. Pa sem se povrnil in dobil na enostaven način boljševiske poroke krasno ženo, ne da bi se mi sanjalo o tem.

Ko sva obstala s Poljo Tamarino zopet srečna in pomirjena spodaj na ulici pred nekdanjo perfekturno, sem se globoko oddahnil in vprašal povsem nedolžno:

»S tem je zadeva menda končana, Polja?«

Toda zmotil sem se:

Polja se je naslonila name, rekoč:

»Vzeti me moraš s seboj domov, Peter Pavlovič. Boljševiska kontrola je

zelo stroga in preišče nocoj vse hiše na Nevskem prospektu, so nam rekli v Gorohovi ulici. Če zalote katero rekviriranih žensk brez moža, tedaj sklepajo iz tega, da je pred komisijo lagala, in potem pride naravnost v »Litejni prospekt« (sežde petrogradske čezvičaje, ke.)

Mislil sem najprej samo na veliko ulico, ki se tako imenuje, ali naenkrat sem zagledal pred seboj v duhu Bagovo z njeno usodo in vedel sem takoj, kaj misli dekle s to grožnjo o Litejnem prospektu.

Tako sem torej ponudil Polji Tamarini roko in jo vzel s seboj domov, da jo rešim to noč boljševiske kontrole in usode, ki ji je pretila, če bi prišla v čezvičajko.

Moja gospodinja je bila zelo razočarana, ko sem ji pripeljal iz Gorohove ulice mesto pričakovanih življenj. Ali razumela je takoj, ko sem ji razložil kako in kaj.

In kaj naj vam povem zdaj? To, kar se je zdaj zgodilo, ali bolje rečeno, kar se ni zgodilo, je pač tako rusko, da v teh krajih ni razumljivo. Ali... vendar? Pripovedovali ste mi, da ste čitali Dostojevskega, Tolstega in Gorkega... in če ste jih čitali, se vam moje nadalj-

nje pripovedovanje ne bo zdelo kdove kako neverjetno.

Morebiti pa ni bilo le rusko, more-

biti je bila tudi lakota, s to lakoto splošna fizična slabost, ki je to šele omogočila. (Dalje prihodnjič.)

Potrte žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš nadvse ljubljeni soprog, predobri oče, brat, stric

Ivan Stibilj

mizarski mojster gradb. podjetja tv. Tönnies

včeraj, dne 29. t. m. ob polu 6. zvečer po dolgi, mučni bolezni, previden s tolažili sv. vere, bogu vdano preminil

Pogreb nenozabnega bo v petek, 31. oktobra 1924 ob pol 2. popoldne iz deželne bolnice

Sv. maše za dušnico se bodo brale v več cerkvah, Ljubljana, dne 30. oktobra 1924. 6686

Marjia Stibilj, soproga.

Roza Stibilj, hči. — Josipina Kamenšek, sestra.

Gradbeno podjetje G. Tönnies, dr. z o. z. naznanja tužno vest, da je njen dolgoletni, vestni sodelavec, gospod

IVAN STIBILJ

delovodja

po dolgi mučni bolezni včeraj, dne 29. t. m. mirno preminul.

Pogreb nepozabnega pokojnika se vrši v petek, dne 31. oktobra ob pol 2. popoldne iz državne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

Ohranimo ga v trajnem spominu! V Ljubljani, dne 30. oktobra 1924.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

6671

Zadruga stavbenikov v Sloveniji, Ljubljana javlja tužno vest, da je njen večletni in velezaslužni odbornik, gospod stavbenik

Roman Treo

včeraj po mučni bolezni nenadoma preminil.

Pogreb pokojnika bo dne 30. oktobra 1924 ob polu 16. iz hiše žalosti, Gosposvet-ska cesta 10, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 29. oktobra 1924.

Gobe, orehe, rjavi, zeleni in beli fižol

kupuje

„GLIVA“ - LJUBLJANA

Gosposvetska cesta 3
Wolfova ulica štev. 12

Pisalni stroji, potrebščine
mehanična delavnica
3591 (popravljalnica)
L. BARAGA, Ljubljana,
Selenburgova ulica 6.

Drva

trboveljski

premog

H. Petrič

Ljubljana

Gosposvetska cesta 16

Telefon 343

T 57

Preoblikovalnica
damskih in moških klobukov
Barborič - Završan
Ljubljana, Mestni trg štev. 7.
PREOBLIKOVANJE PO NAROVNIH MODELIH.
Točna postrežba. Cene nizke.

OMEGA
To je ura za vse življenje!

Mosim
perilo, kravate, rokavice noga-
vice itd. od turške
A Šinkovec nasl. št. 2. Soss
Ljubljana, Mestni trg 19.

Za odgovore upoštevajte
naš vsi priročnik
1. št. — Plačilo se
vnaprej.

Mali oglasi

Cena malih oglasov
vsaka beseda
10 para. — Najmanjše
pa 5 dinarjev.

Službe

Iščem žensko
za tedensko snajenje
malega stanovanja in za
perilo. — Naslov pove
uprava »Slov. Naroda«.

Sprejmeta se ka-
varniški učenec
in kuhinjski sluga. —
Narodna kavarna, Ljub-
ljana. 6675

Dekle,
bridno in pošteno, iz
boljše hiše, 18 let staro,
išče službe pri boljši
družini kot pomočnica v
kuhinji. Nastop lahko
takoj. — Naslov pove
uprava »Slovenskega Na-
roda«.

Prodajam
Razprodaja
raznovrstnih moških in
ženskih, kakor tudi fan-
tovskih in dekliških čev-
ljev — po zelo ugodni
ceni — se vrši pri Pro-
duktivni zadrugi čevljar-
jev, Ljubljana, Hrenova
ulica št. 4. 6651

Prodajam približno 70 m²
lepih hrastov,
koji so že posekani: dol-
žina se poljubno razža-
ga. Postavljene na po-
staje blizu Ljubljane. —
Ponudbe je poslati na
upravo »Slov. Naroda«
pod »Hrastov les/6606«
najkasneje do 1. novem-
bra t. l.

Ročna šitkarija,
raznovrstna, nova, ceno
naprodaj. — Naslov po-
ve uprava »Slovenskega
Naroda«.

Trgovina
z raznim blagom v ljub-
ljanski okolici — ceno
naprodaj. — Naslov po-
ve uprava »Slovenskega
Naroda«.

Zlata žepna
bijoča ura
ceno naprodaj. — Nas-
lov pove uprava »Slov.
Naroda«.

Spalne oprave
(dve hrastovi in dve ore-
hovi) in tudi več hrastov-
vih pisanih miz — poceni
naprodaj. — Poizve se
pri mizarju Josip Kurni-
šu, Zgornja Siska, št. 51.
6681

Kupim
Kupim gostilno
(dobrodošlo) v Ljubljani,
ni, ali pa tudi na deželi.
Pogoji: prometni kraj in
da je na dobrem glasu.
— Ponudbe pod »Pro-
met-glas/6670« na upravo
»Slov. Naroda«.

Deteljno seme
fižol
in gobe
kupuje
SEVER & KOMP.
Ljubljana, Wolfova ulica št. 12.

Orehe in gobe

Plačuje najbolje — M.
Geršak & Co., Ljubljana,
na Kongresni trg št. 10.
6683

Pozor!
Plačam posebno dobro
stare moške obleke, pe-
rilo, čevlje in pohištvo.
— Dopisnica zadošča, da
pridem na dom! — Go-
lob, Ljubljana, Sv. Jakov-
ba nabrežje 29. 6672

Stanovanje
Dve sobi
se oddaste solidnemu
gospodu. — Gledališka
stolba št. 3/L, I. nad-
stropje. 6676

Mirna, solidna stranka
išče stanovanje
ene ali dveh sob s kuhin-
jo. — Cenj. ponudbe na
upravo »Slovenskega Na-
roda« pod »Mirna/6620«.

Ravno
Za Vse svete
izdeluje vence, šopke,
aranžmaje ter vse druge
okraske za grobnice in
grobove. Priporoča na ve-
liko in malo cvetne kri-
zanteme — različnih
barv — rezana in v lon-
cih ter dekoracije palm,
lovorjev in drugo.
Vsakdo naj si ogleda
pred naročilom našo za-
logo — pri trvdki Fran
Šimenc, vrtnarstvo, Gra-
dišče 12. 6481

L. Magdič, krojač,

Ljubljana, Gledališka uli-
ca 7 — se priporoča za
idočo sezono. 97/T

Perje,
kokoške, račje in gosje,
puh, oddaja vsako mno-
žino po zmerni ceni —
trvdka E. Vajda, Čako-
vec 52/T

Resnim kupcem
vil, stanovanjskih, trgov-
skih, gostilniških in obrt-
nih hiš in posestev, gra-
ščin, kmetijskih posestev,
mlinov, žag in stavbnih
parcel — nudi največjo
izbiro Realiteta pisarna
»POSEST«, d. z o. z. v
Ljubljani, Sv. Petra ce-
sta 24. 55/T

Zaloga klavirjev
in pianinov
najboljših tovarn Bösen-
dorfer, Czapka, Ehrbar,
Höhl, Schweighofer, Ori-
ginal Stingl itd. — Tudi
na obroke! — Jerica Hu-
bad, roj. Dolenc, Ljub-
ljana, Hilšerjeva ulica 5.
30

Kam pa,
gospodična?
Na Vodnikov trg v mar-
nufakturno lopo štev. 10
po en srčkan klobuček!
Tam so na razpolago naj-
boljše klobučevine (filci) v
vseh barvah od 130—150
dinarjev. — Preoblikova-
nje po 40 Din. — Vsa
modistovska dela najče-
njeje. Čez opoldan in na
Vseh svetnikov dan od
prto! 6586

Delikatesna

trgovina,
na novo ustanovljena —
se cenjenemu občinstvu
priporoča. — Cene niz-
ke, postrežba solidna. —
Fran Kos, Ljubljana, Zi-
dovska ulica. 6175

Trboveljski
premog
drva, koks
angleški premog
slezijske brikete
dobavlja ILIRIJA
tu, Kralja Petra trg 8.
Tel. 220. — Plačilo
tudi na obroke. 70 T

Lokali
Lokal
ali primeren prostor, ki
se da preurediti v trgo-
vino — se išče na Kar-
lovski ali Dolenjski cesti.
— Ponudbe pod »Resno
6654« na upravo »Slov.
Naroda«.

Dopisovanje
Kateri
dobro situiran star gos-
pod bi bil pošten pri-
jatelj še mladi nesrečni
in ubupani dami. — Do-
pise na upravo »Sloven-
skega Naroda« pod »Be-
loposko jezero/6680«.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Naša predobra mamica, oziroma teta, svakinja, gospa

Lucija Pirc roj. Rode

vdova predsednika Kmetijske družbe

nas je danes ob tričetrt 6. zvečer v 59. letu svoje starosti za vedno zapustila.

Pogreb nepozabne pokojnice se vrši v petek, dne 31. oktobra 1924 ob pol 4. popoldne iz hiše žalosti, Pokopališka cesta št. 6, na pokopališče pri Sv. Krištofu.

Ljubljana, dne 29. oktobra 1924.

Žalujejo ostali.

6684